

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení

Activities and Financial Management of the Municipality in the Area of Public Lighting

Student: Martin Kašovský

Vedoucí bakalářské práce: Ing. David Lenert, Ph.D., MBA

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra veřejné ekonomiky

Zadání bakalářské práce

Student: **Martin Kašovský**
Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202R055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení**
Activities and Financial Management of the Municipality in the Area of Public Lighting

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Obec a technická infrastruktura
  3. Činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení
  4. Zhodnocení, návrhy a doporučení
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

- HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2015. 252 s. ISBN 978-80-7400-298-4.
- PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejný sektor - řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 485 s. ISBN 978-80-7357-936-4.
- REKTOŘÍK, Jaroslav, Jaroslav HLAVÁČ et al. *Ekonomika a řízení odvětví technické infrastruktury*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s. r. o., 2012. 209 s. ISBN 978-80-86929-79-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

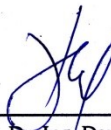
Vedoucí bakalářské práce: **Ing. David Lenert, Ph.D., MBA**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 06.05.2016

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

„Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Příloha č. 2. byla převzata.“

V Ostravě dne 6. května 2016

.....

Obsah

Obsah.....	3
1. Úvod.....	5
2. Obec a technická infrastruktura.....	6
2.1 Vymezení obce	6
2.1.1 Typy obcí.....	7
2.1.2 Samostatná a přenesená působnost obcí.....	9
2.1.3 Rozpočty územní samosprávy.....	10
2.1.4 Orgány obce	12
2.2 Vymezení technické infrastruktury	15
2.2.1 Členění technické infrastruktury	16
2.2.2 Modely řízení	19
2.2.3 Veřejné osvětlení.....	23
3. Činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení.....	26
3.1. Statutární město Ostrava.....	26
3.2. Ostravské komunikace a.s.	28
3.3 Vztah mezi SM Ostrava a Ostravskými komunikacemi a.s.	29
3.4 Současný stav veřejného osvětlení v Ostravě.....	33
3.4.1 Budoucí vývoj stavu zařízení VO do roku 2020 na území města Ostravy	34
3.5 Organizace a řízení veřejného osvětlení statutárního města Ostravy	35
3.5.1 Řídící činnost vlastníka veřejného osvětlení	36
3.5.2 Činnost správce veřejného osvětlení	37
3.6 Údržba veřejného osvětlení a její členění	38
3.6.1 Škody na zařízení veřejného osvětlení	41
3.6.2 Reklamy na zařízení veřejného osvětlení	42
3.7 Ekonomické hodnocení veřejného osvětlení	46
3.7.1 Provozní náklady	46

3.7.2	Investiční náklady staveb veřejného osvětlení	49
4	Zhodnocení, návrhy a doporučení	51
5	Závěr.....	56
	Seznam použité literatury	57
	Seznam použitých zkratek.....	60
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce		
Seznam příloh		

1. Úvod

Veřejné osvětlení má mnoho definic, stručně a výstižně jej můžeme označit jako osvětlení ulic, silnic nebo jiných veřejných prostranství. Veřejné osvětlení má za úkol zajistit bezpečnost za tmy, a to nejen v dopravě. Také má estetickou funkci, která se projevuje nejen v noci, ale provází nás po celou dobu, kterou trávíme ve veřejném prostoru a konečně též ovlivňuje noční prostředí a komfort pro obyvatele. Veřejné osvětlení a jeho základní funkce je jasná a roky neměnná. Přicházejí však nové technické možnosti a vývoj posledních let přináší trendy, které v této oblasti získávají na důrazu. Zástupci měst a obcí jsou vystaveni neustálému tlaku, aby opravili, rekonstruovali či vybudovali nové veřejné osvětlení

Cílem bakalářské práce je zhodnotit činnost a hospodaření obce Ostrava v oblasti veřejného osvětlení. Na základě zhodnocení bychom pak chtěli navrhnout případná řešení, která by dále vedla ke zkvalitnění činnosti v této oblasti.

V bakalářské práci je použito metody rešerše odborné literatury, metody analýzy a komparace časových řad.

Bakalářská práce je mimo úvod a závěr rozdělena do tří kapitol doplněných o seznam použité literatury, seznam zkratk a seznam příloh.

První kapitola se zaměřuje na teoretickou část. Jsou zde vyčleněny dva pojmy – Obec a technická infrastruktura. Podrobně se o těchto dvou pojmech rozepíšeme. K této teoretické části budou použity knižní materiály.

V druhé kapitole se tato bakalářská práce zaměří na činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení. Bude nastíněn obecný přehled veřejného osvětlení na území Ostravy. Kdo veřejné osvětlení vlastní a kdo jej spravuje. Nastíní se i ekonomická stránka veřejného osvětlení.

Poslední kapitola je věnována zhodnocení jak činnosti obce v oblasti veřejného osvětlení, tak ekonomického zhodnocení. Zhodnocení proběhne ze stránky příjmů, nákladů na správu i škod na sloupcích veřejného osvětlení.

Bakalářská práce vychází z nastudované problematiky z legislativních pramenů (zákon o obcích, zákon o hospodaření obcí), odborných článků, z konzultací s odborníky a z interních materiálů společnosti Ostravských komunikací a.s.

2. Obec a technická infrastruktura

V této teoretické kapitole dojde k vymezení pojmů Obec a Technická infrastruktura. První pojem obec si vymezíme v rámci legislativy. Poté se podíváme na členění obcí z pohledu charakteru, z pohledu rozsahu státní správy a z pohledu působnosti. Zmíníme orgány obce.

Druhá část kapitoly se bude zabývat pojmem technická infrastruktura. Infrastrukturu dále rozdělíme z hlediska technického, provozního a ekonomického hlediska. Dále se zmíníme o modelech řízení. Ke konci kapitoly se zmíníme o veřejném osvětlení, které spadá pod technickou infrastrukturu.

2.1 Vymezení obce

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, v § 1 definuje obec následovně: „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*“

Obec je nejnižší samosprávný útvar, je to samostatný ekonomický subjekt a tvoří základní územní jednotku státu. Celkem se jich v České republice nachází bezmála 6260. Obce zabezpečují úkoly tím, že hospodaří se svým majetkem, zřizují organizace ve své působnosti, zabezpečují veřejné statky pro své občany, rozvíjejí vztahy s jinými obcemi, ostatními subjekty a státem. Obec má tedy vlastní majetek a finanční zdroje, se kterými také hospodaří samostatně za podmínek stanovených zákonem. Sestavuje si svůj vlastní rozpočet a podle něj taky hospodaří.

Jedním ze základních znaků obce jsou občané, kteří se mohou na řízení obce podílet dvojím způsobem. Přímou a nepřímou. Za přímý podíl na činnosti se považuje práce v komisích či účast na zastupitelských schůzích, na což má každý občan ze zákona právo. Nepřímou se občané na řízení obce podílejí prostřednictvím zástupců, které si sami volí. Občané dané obce si volí své zástupce jednou za čtyři roky. Počet členů zastupitelstva se odvíjí podle počtu obyvatel dané obce.¹

---

¹ Kolektiv autorů. *Obec: postavení, správa, činnost*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-19-6.

2.1.1 Typy obcí

Obce v České republice lze dělit dle více kritérií. Podle právní úpravy můžeme obce rozlišit na obce „neměstského charakteru“ a obce „městského charakteru“. Z hlediska velikosti obce a rozsahu výkonu samosprávy rozlišujeme:

- Obce neměstského charakteru – jedná se o obce s menším počtem obyvatel.
- Obce městského charakteru – jedná se o obce, které mají právo používat označení města, městyse nebo statutárního města.

Obce městského charakteru lze dále rozdělit:

1. **Města** - obec, která má alespoň 3 000 obyvatel, je městem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Mezi největší města v České republice se řadí Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec a Olomouc.
2. **Městyse** – nebo také městečko. Je to typ obcí, který je velikostně a významově mezi městem a vsí. Z historického hlediska se statut městyse začal udělovat ve 13. století. Toto udělovací právo měl až do roku 1918 panovník. Od zmíněného roku začala udělovat statut ministerská rada. Mezi léty 1949 – 2006 nebyl tento statut udělován. Vše mění až novela zákona o obcích, která navrácí statut městyse. V současné době je obec městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Městys je samostatně spravován zastupitelstvem městyse; dalšími orgány městyse jsou rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse. Největším městysem v Moravskoslezském kraji je Suchdol nad Odrou.
3. **Statutární města** - v České republice je statutárním městem město, které má právo si svoji správu organizovat podle základní městské vyhlášky, která se označuje jako statut města. Na rozdíl od měst, obcí a městysů se mohou statutární města dále dělit na dílčí samosprávné činnosti – městské obvody, jež jsou vymezeny ve statutu statutárního města. Tyto městské obvody mají vlastní orgány správy – zastupitelstvo, rada městského obvodu, starosta, úřad městského obvodu a zvláštní orgány městského obvodu. V současné době má Česká republika 26 statutárních měst – Brno, České Budějovice, Děčín, Frýdek Místek, Havířov, Hradec Králové, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Jihlava, Karlovy Vary, Karviná, Kladno, Liberec, Mladá Boleslav, Most, Olomouc, Opava, Ostrava, Pardubice, Plzeň, Praha, Prostějov, Přerov, Teplice, Ústí nad Labem, Zlín.

4. **Hlavní město Praha** – Praha je upravena zvláštním zákonem, který říká, že je zároveň hlavním městem České republiky, krajem i obcí. Praha svěřuje 22 městským obvodům přenesenou působnost obdobnou působnosti obcí s rozšířenou působností, avšak ne zcela shodnou.

Podle rozsahu státní správy lze obce rozdělit na tři skupiny:

1. **S běžným obecním úřadem** – vykonávají základní rozsah samosprávy. Jde o obce označované jako „jednotkové“ či obce I. stupně. Orgány obce je vykonávána přenesená působnost v základním rozsahu ve věcech, které stanoví zvláštní zákony; v tomto případě je území obce správním obvodem.
2. **S pověřeným obecním úřadem** – jde o obce II. stupně, které vykonávají mimo základního rozsahu samosprávy další státní správu pro správní obvod zahrnující více obcí. Zejména se jedná o zřízení odboru matričního a stavebního úřadu.
3. **S obecním úřadem s rozšířenou působností** – jde o obce, které se označují jako tzv. malé okresy či obce III. stupně. Tyto obecní úřady mají oproti ostatním obecním úřadům některé oblasti působnosti navíc, a to nejen pro svůj vlastní, základní správní obvod, ale zpravidla i pro další obce v okolí. Mezi její hlavní kompetence patří:
  - evidence obyvatel,
  - registr řidičů či obyvatel,
  - vydávání cestovních, osobních dokladů a řidičských průkazů,
  - živnostenské oprávnění,
  - vodoprávní řízení,
  - a další.²³⁴

K 31. 12. 2014 bylo v České republice evidováno:

- 205 obecních úřadů s rozšířenou působností,
- 393 obcí s pověřeným obecním úřadem,
- 6 253 obcí se základním rozsahem přenesené působnosti.

---

² Kolektiv autorů. *Obec: postavení, správa, činnost*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-19-6.

³ Obec. *Mendelova Univerzita v Brně* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=62930

⁴ Členění obcí. *Http://portal.uur.cz/* [online]. 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

2.1.2 Samostatná a přenesená působnost obcí

Obce jsou veřejnoprávní korporace a jejich hlavním znakem, který je odlišuje od klasických státních orgánů, je širší míra samosprávy. V praxi to znamená, že obce mají svůj vlastní majetek a vlastní příjmy a hospodaří s vlastním rozpočtem. Obce mohou vykonávat dvojí působnost – samostatnou a přenesenou.

Samostatná působnost – vykonává obec tehdy, pokud do jejího výkonu nezasahuje vyšší samosprávný celek jako kraj nebo stát.

Podle § 7 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen zákonem. Občané mají právo podílet se na samosprávě své obce například prostřednictvím zastupitelstva. Mohou se stát jeho členy či navštěvovat jednání, a tak přímo zasahovat do dění v obci. Zastupitelstvo jako orgán obce vykonává samostatnou působnost na základě zákona o obcích především v těchto oblastech:

- schvalování programu a rozpočtu obce,
- zřizování fondů,
- navrhování zástupců obce do ostatních orgánů,
- vydávání obecně závazné vyhlášky obce,
- vyhlášení místního referenda,
- rozhodování o názvech jednotlivých částí obce,
- zřizování obecní policie,
- ochrana a rozvoj zdraví,
- doprava,
- potřeba bydlení,
- kulturní rozvoj,
- sociální péče,
- a další.

Přenesená působnost – Obce vykonávají státní správu, která byla jejich orgánům svěřena státem. Znamená to, že obce vykonávají tuto činnost jménem státu a plní jeho úkoly. Přenesenou působnost většinou vykonávají obecní úřady (a jeho odbory jako je stavební úřad nebo matrika). Na výkon přenesené působnosti získávají obce příspěvky ze státního rozpočtu. Výše příspěvku poskytovaným obcím na výkon státní správy je zakotvena v zákonu o

státním rozpočtu na příslušný kalendářní rok. Liší se podle rozsahu přenesené působnosti a počtu obyvatel obce, které se to týká.

Co se týče přenesené působnosti, zákon o obcích rozlišuje několik typů obcí z hlediska rozsahu výkonu svěřené státní správy. Jsou to obce, které mají:

- základní rozsah,
- rozsah pověřeného obecního úřadu,
- rozsah úřadu obce s rozšířenou působností.⁵⁶

2.1.3 Rozpočty územní samosprávy

Územní samospráva nabývá v posledních letech v rámci veřejných financí a veřejného sektoru stále většího významu a tato skutečnost je považována za podstatný aspekt demokratizace společnosti. Území naší republiky si prošlo v oblasti územní samosprávy mnoha etapami. Od třístupňové samosprávy (města, okresy a kraje), přes národní výbory až po dnešní dvouúrovňovou územní samosprávu. Ta se dělí na obce a vyšší samosprávné celky neboli kraje.

Obec – v České republice mluvíme o obci jako nejnižším samosprávném orgánu, jenž je samostatným ekonomickým subjektem.

Zákon o obcích vyjadřuje konkrétně pravomoc zastupitelstva a rady obce. Mezi vyhrazené pravomoci patří i otázky finančního hospodaření. Výkonným orgánem je obecní úřad, který nese odpovědnost za plnění úkolů uložených zastupitelstvem nebo radou obce. Podílí se na hospodářské činnosti a má vliv na kvalitní péči o majetek, na úspornost a hospodárnost při vynakládání finančních prostředků obce. Zastupitelstvo obce zřizuje výbory jako své iniciativní a kontrolní orgány. Povinně zřizuje výbor finanční a kontrolní. Kontrolní výbor zajišťuje většinou všeobecnou kontrolu zaměřenou na činnost výkonných orgánů obce, zejména obecního úřadu. Užší působnost má finanční výbor, který má provádět kontrolu hospodaření s majetkem a s finančními prostředky obce a plnit další úkoly, kterými je zastupitelstvem obce pověřen. Výbory předkládají své návrhy a stanoviska zastupitelstvu obce.

---

⁵ Kolektiv autorů. *Obec: postavení, správa, činnost*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-19-6.

⁶ Obec. *Mendelova Univerzita v Brně* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=62930

Při svém hospodaření musí obec účelně a hospodárně využívat majetek, pečovat o jeho zachování a rozvoj v souladu s obecními zájmy a úkoly, které vyplývají z působnosti vymezené zákonem a chránit jej.

Obec může vstupovat do smluvních vztahů, rozhoduje o těchto vztazích a za důsledky svého rozhodnutí nese odpovědnost. Pro plnění svých samosprávných funkcí může obec zřizovat organizace.

Kromě výkonu správy musí také obec zabezpečit pro své občany veřejné statky. Bez ohledu na finanční situaci, musí dle zákonných norem obec vykonávat veřejné statky jako základní školství. Další skupina veřejných statků má povahu celostátních veřejných statků, u kterých nelze určit podíl jednotlivce na spotřebě. Tyto veřejné statky jsou poskytovány jak pro obyvatele dané obce, tak i pro obyvatele státu. Financování těchto statků je podpořeno dotacemi ze státního rozpočtu. Pro příklad zde lze zařadit – dotace na domov důchodců, na školství, na ústavy sociální péče...

Veřejné statky zabezpečují obce prostřednictvím neziskových a komunálních podniků, prostřednictvím zakázek u soukromých podniků nebo podniků, u kterých je obec spoluzakladatelem. Při rozhodování o zajištění veřejných statků musí obec hodnotit hospodárnost vynakládání finančních prostředků a uspokojování potřeb občanů. Za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů (dopravní obslužnosti, zásobování vodou, požární ochrana...) mohou obce vytvářet svazky obcí.⁷⁸

---

⁷ HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2015, xii, 252 stran. ISBN 978-80-7400-298-4.

⁸ PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.

2.1.4 Orgány obce

a) Zastupitelstvo obce

Obecní zastupitelstvo je sborovým orgánem složeným z členů volených v přímých volbách občany obce. Zákon o obcích ani volební zákon neurčují přesný počet členů, kolik by mělo obecní zastupitelstvo mít, ale upravují pouze minimální a maximální počet členů v závislosti na počtu obyvatel obce:

- obec s počtem obyvatel do 500 volí 5 až 15 členů,
- obec od 500 do 3 000 obyvatel má 7 až 15 členů,
- od 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů,
- obec s 10 000 až 50 000 obyvatel stanoví 15 až 35 členů,
- s 50 000 až 150 000 obyvatel 25 až 45 členů,
- v obci s počtem obyvatel nad 150 000 je zapotřebí alespoň 35 a maximálně 55 členů zastupitelstva.

Zastupitelstvo obce se schází nejméně jedenkrát za tři měsíce. Zasedání zpravidla svolává a řídí starosta a jsou veřejně přístupná občanům obce. Zastupitelstvo obce může jako své pomocné orgány zřídit výbory, přičemž vždy povinně zřizuje dva – finanční a kontrolní. Obecní samospráva rozhoduje např. o opravě chodníků, otevření mateřské školky, má možnost poskytnout nízký pronájem obecních prostor a tím umožní např. zavedení soukromé lékařské ordinace v obci, zajišťuje osvětlení, dopravu do dalších obcí, zřizuje hřiště, autobusové zastávky, podporuje kulturní život v obci tím, že spolupracuje se spolky, pořádá výstavy, plesy.

Práva člena obecního zastupitelstva:

- hlasovat,
- předkládat návrhy,
- vznášet dotazy a připomínky.

Zastupitelstvu obce je vyhrazeno schvalovat program rozvoje obce, schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce, zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny, vydávat obecně závazné vyhlášky obce, zřídit a zrušit obecní policii, rozhodovat o zřízení, sloučení, splynutí, rozdělení a zrušení veřejného neziskového ústavního zdravotnického zařízení, navrhnout zástupce do jeho dozorčí rady a

rozhodovat o převodu vlastnického práva k majetku, s nímž hospodaří veřejné neziskové ústavní zdravotnické zařízení nebo o jeho pronájmu v případech, kdy to stanoví zvláštní právní předpis.

b) Rada obce

Obecní zřízení charakterizuje obecní radu jako výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti; při výkonu této působnosti odpovídá rada obecnímu zastupitelstvu. Rada obce je tvořena starostou, zástupci starosty a radními. Počet členů musí být vždy lichý (od 5 do 11 osob), přičemž nesmí přesahovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva. Rada obce se nevolí v obcích, kde má zastupitelstvo obce méně než 15 členů. V těchto obcích plní funkci rady starosta. Rada obce se schází ke schůzím podle potřeby. Schůze připravuje, svolává a řídí starosta. Schůze rady jsou neveřejné a usnáší se většinou hlasů všech svých členů.

Mezi základní funkce rady obce patří:

- zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu,
- vydávat nařízení obce,
- kontrolovat úkoly plněné obecním úřadem,
- rozhodovat o uzavírání nájemních smluv,
- schvalovat účetní závěrku obce a další.

c) Starosta

Postavení orgánu obce přiznává obecní zřízení také starostovi. Volí ho zastupitelstvo obce z řad svých členů. Starosta je za své činnosti odpovědný zastupitelstvu. Zákon o obcích uvádí, že starosta zastupuje obec na venek. Starosta svolává zasedání a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce. Spolu se zástupcem starosty nebo jiným radním podepisuje usnesení obecního zastupitelstva. Starosta je ze své funkce členem rady obce a zároveň stojí v čele obecního úřadu. Osoba v čele statutárního nebo hlavního města v obdobném postavení je označována primátor.

d) Orgány rady obce

Rada obce může zřizovat jako své iniciativní a kontrolní orgány komise, které se tak podílejí na výkonu samostatné působnosti obce. Rozhodování o tom, jaké druhy komisí rada obce zřídí, ponechává zákon na jejím uvážení, povinně se však zřizují komise finanční a komise kontrolní. Iniciativní funkce komisí spočívá v jejich oprávnění předkládat svá stanoviska a náměty obecní radě. Rozsah kontrolních oprávnění komisí vychází z pověření k provádění kontroly, které by jim v rámci své kompetence udělila rada obce.

e) Obecní úřad

Obecní úřad je orgán obce. Ve městech se tento úřad nazývá městský úřad, v městysích úřad městyse, ve městech statutárních pak magistrát. Obecní úřad je personálně tvořen starostou, zástupcem starosty, tajemníkem obecního úřadu a dalšími pracovníky (tj. profesionálním aparátem). V čele obecního úřadu stojí starosta. Obecní rada může z pracovníků obecního úřadu zřídit pro jednotlivé úseky činnosti obecního úřadu odbory, které jsou organizačními jednotkami v rámci obecního úřadu. Rozhodnutí o tom, zda a jaké odbory budou zřízeny, ponechává zákon o obcích na úvaze obecní rady.

Každý obecní úřad má ze zákona povinnost:

- podávat informace žadatelům,
- plnit úkoly uložené radou nebo zastupitelstvem obce,
- pomáhat výborům a komisím v jejich činnosti,
- vykonávat státní správu s výjimkou výkonu těch věcí, které zasahují do pravomoci rady obce, zastupitelstva obce nebo obecních komisí,
- zřídit na veřejně dostupném místě úřední desku.⁹¹⁰

---

⁹ Kolektiv autorů. *Obec: postavení, správa, činnost*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-19-6.

¹⁰ Město a jeho orgány. *Ostrava* [online]. 2014 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/urad/mesto-a-jeho-organy>

2.2 Vymezení technické infrastruktury

Infrastruktura je soubor podmínek, které zabezpečují fungování ekonomiky. Infrastruktura se definuje také jako „společenský režijní kapitál“ a zahrnuje i nezbytné investice do odvětví podmiňujících ekonomický rozvoj. Tyto investice jsou z velké části nedělitelné a nelze je bez účasti veřejných prostředků nebo alespoň pod veřejnou kontrolou účinně realizovat. Infrastruktura zahrnuje oblast technickou, sociální a ekonomickou. Patří do ní podstatná část veřejného sektoru, tedy odvětví, která vyžadují buď úplnou, nebo částečnou kontrolu samosprávných a správních orgánů. Infrastrukturu tedy lze chápat jako soustavu systémů zajišťujících poskytování služeb technického a sociálně-ekonomického charakteru.¹¹

Význam infrastruktury nespočívá jen ve veřejném zařízení, ale i v jeho správě, údržbě a rozvoji, který souvisí se společenskými požadavky a fyzickým světem.

Technická infrastruktura zahrnuje odvětví: dopravu, energetiku, telekomunikační a informační infrastrukturu, vodní hospodářství, odpadové hospodářství a další aktivity na úrovni obcí.

Sociální infrastruktura zajišťuje prostorovou, časovou a proporcionální dostupnost sociálních služeb a aktivit všech odvětví rozvoje člověka (zdravotnictví, školství, tělovýchova, kultura), bydlení, obchodní sítě a síť veřejné správy.

Ekonomická infrastruktura zajišťuje peněžní přenosy a je tvořena sítí finančních a bankovních služeb.

---

¹¹ REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

2.2.1 Členění technické infrastruktury

Každé odvětví technické infrastruktury tvoří z hlediska užitkových, ekonomických i technických funkcí logický celek. Kromě toho existují vztahy mezi jednotlivými obory technické infrastruktury uvnitř odvětví. Tyto vztahy mohou být jak kooperační, tak konkurenční. Konkurenční vztah můžeme pro příklad hledat v odvětví energetiky mezi plynárenstvím a teplárenstvím. Naopak, kooperační vztah lze nalézt v odvětví dopravy, přesněji mezi městskou hromadnou dopravou a železniční dopravou. Občasně nastává situace, kdy současně působí kooperační i konkurenční vazby. Jedná se o silniční a železniční dopravu. Kromě toho existují logické odlišnosti mezi infrastrukturními sítěmi mezinárodního či nadregionálního významu, sítěmi regionálními a místními. Infrastrukturní aktivity mohou být z ekonomického hlediska atraktivní a ziskové (energetika, telekomunikace) nebo mohou být veřejně prospěšné a ztrátové nebo nelze jednoduše určit ekonomický užitek (údržba veřejné zeleně, MHD). Rozmanité jsou v technické infrastruktuře vztahy vlastnické. Někdy může být odděleno vlastnictví majetku od provozování.¹²

Tab. 2.1 Kritéria členění technické infrastruktury

Kritéria členění technické infrastruktury	
základní	doplňkové
technické ekonomické prostorové	manažerské

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, 2007, s. 229

¹² REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

Členění technické infrastruktury podle technických kritérií

Měřítkem členění je technická a funkční, respektive účelová podstata infrastrukturních služeb.

Tab. 2.2 Členění technické infrastruktury podle technických kritérií

Odvětví	Obor	Druhy
Doprava	drážní, silniční, letecká, vodní, ostatní	přeprava osob, přeprava zboží nákladní, osobní, vnitrozemská, námořní, potrubní, cyklistická, pěší, koňská, doprava v klidu aj.
Energetika	elektroenergetika, plynárenství, teplárenství, ropné produkty	výroba, distribuce, spotřeba
Telekomunikační a informační infrastruktura	telekomunikace, radiokomunikace, pošta, internet	celoplošné, regionální a místní sítě
Vodní hospodářství	vodní toky, vodárenství a kanalizace	protipovodňová ochrana, správa hydrografické sítě, výroba vody, distribuce vody, odvádění a čištění odpadních vod
Odpadové hospodářství	odpadové hospodářství	svoz, třídění, likvidace, správa hydrografické sítě, výroba vody, distribuce vody, odvádění a čištění odpadních vod
Lokální technická infrastruktura	dle místních podmínek	veřejné osvětlení, pohřebnictví apod.

Zdroj: REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, 2007, s. 229,230

Členění technické infrastruktury z hlediska ekonomického

Řada produktů infrastrukturních odvětví má svého konkrétního adresného spotřebitele, který se tak stává zákazníkem provozovatele infrastruktury. Jedná se o produkty energetické a část produktů dopravních, telekomunikačních a vodohospodářských. U těchto produktů může za správného hospodaření vytvořen zisk. Tyto služby tak mají charakter privátního statku. Adresnost produktu je sice pro aktivní ekonomickou bilanci infrastrukturní služby podmínkou nutnou, nikoliv však postačující. Limitem je též to, aby cena služby vytvořena na základě nákladů byla pro odběratele přijatelná. Není-li tomu tak, mohou i adresné služby být ztrátové (Městská hromadná doprava). Služby, které nemohou být prodávány jako produkt konkrétnímu spotřebiteli (péče o veřejnou zeleň, o veřejné komunikace) jsou ztrátové. Odběratelem těchto služeb je veřejná správa. Některé služby můžou být smíšeného charakteru – zčásti adresné, zčásti neadresné.

Tab. 2.3 Členění technické infrastruktury z hlediska ekonomického

Ekonomický charakter služby	odvětví, obory
Hospodařící se ziskem	energetika, doprava zboží, dálková osobní doprava, telefonní spoje, vodárenství
Hospodařící vyrovnaně	kanalizace, odpadové hospodářství
Hospodařící se ztrátou	městská hromadná doprava a místní osobní doprava, veřejná zeleň

Zdroj: *REKTOŘÍK, Jaroslav. Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru, 2007, s. 230*

Prostorové členění technické infrastruktury

Ze skutečnosti, že infrastrukturní zařízení a procesy mají síťový charakter, vyplývá, že musí být prostorově rozčleněny. Toto členění je tím pevnější, čím více je ekonomika a řízení konkrétního infrastrukturního oboru spjato s veřejnou správou. Veřejná správa má na každém konkrétním stupni vymezenou územní působnost (obec, okres, region, země, stát). Z toho vyplývá, že infrastrukturní sítě, které jsou určitým stupněm veřejné správy řízeny, případně i vlastněny, budou zpravidla věcně i organizačně navazovat na řídicí správní orgán (městský dopravní podnik, městská teplárna, státní dráhy). Podnikatelské subjekty působící v infrastruktuře mohou být řízeny i ze zahraničí. Jedná se zejména o mobilní operátory, vodohospodářské firmy a další. Vše to závisí na ekonomicky atraktivnosti konkrétního oboru a lokality.

„Prostorově můžeme technickou infrastrukturu rozdělit na:

- *nadnárodní, globální,*
- *vnitrostátní,*
- *regionální (kraj),*
- *mikroregionální (svazky obcí),*
- *místní (lokální),*
- *technický detail (připojení)“.* (Rektořík, 2007, s. 231)

2.2.2 Modely řízení

Pro organizace a ostatní subjekty, které působí v odvětvích a oborech technické infrastruktury platí většina obecných zásad řízení, resp. Managementu. Avšak tyto zásady nestačí na řízení například mezioborových, popřípadě meziinstitucionálních vztahů, a tak jsou formulovány další zásady zabývající se i těmito vztahy.

Základními modely řízení technické infrastruktury jsou modely vlastnictví, tedy smíšené a oddělené. Právě majetkové vztahy mají podstatný vliv na řízení infrastruktury. Proto majetek rozdělujeme na infrastrukturní a provozní. Kromě majetkových vztahů má na řízení také vliv tradice a aktuální politická situace v zemi.¹³

1) Smíšené modely řízení technické infrastruktury

Smíšené modely znamenají, že infrastrukturní i provozní majetek je ve vlastnictví jednoho subjektu. Mezi základní typy subjektů se řadí stát, země, kraj. Z hlediska veřejné správy potom obec, organizační složka státu, příspěvková organizace či obchodní společnost. Dále mohou vznikat i obecně prospěšné společnosti. Výhodou vlastnictví majetku veřejnou správou je například poskytování služeb s neziskovým účelem, prosazování zájmů veřejné správy nebo užší vazba na rozpočtové zdroje. Dobrá návaznost rozvoje infrastruktury na územní plán umožňuje přinášet prostředky do rozpočtu veřejné správy. Nevýhodou naopak může být omezená autonomie organizačních jednotek, s čímž může souviset snížená motivace odborných a řídicích pracovníků nebo menší chuť k inovacím.

---

¹³ REKTOŘÍK, Jaroslav a Jaroslav HLAVÁČ. *Ekonomika a řízení odvětví technické infrastruktury: teoretická část, odvětvová část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2012, 209 s. ISBN 978-80-86929-79-8.

Magistrátní modely

Nejčastější případ smíšeného modelu infrastruktury ve vlastnictví veřejné správy. Jde o případy, kdy obec zajišťuje veřejně prospěšné služby charakteru technické infrastruktury, jakožto součást činnosti správní struktury. Dotyčná organizační jednotka je pak součástí obecní správy, tvoří zpravidla jedno z oddělení nebo odborů obecního úřadu (magistrátu) případně vytváří organizační složku obce. V České republice se tento model moc nevyužívá (i díky tomu, že se na veřejnou správu snižují výdaje). Naopak, tento model, je velice oblíben v Německu nebo v Rakousku. Zmiňovaný model je za stabilizované situace funkční a za vhodných okolností (tradice, odborná vyspělost, stabilita nebo motivace správního aparátu) taky optimální.

Odborné organizace

Tento model je jeden z nejčastěji vyskytovaných v řízení technických infrastruktur. Velkou výhodou odborných organizací je, že mají značnou míru autonomie, což je jeden z největších motivačních aspektů k jejich zřizování. Oproti přímému řízení veřejnou správou jsou daleko pružnější a mají lepší podmínky pro ekonomickou dynamiku nebo technický rozvoj.

Nejčastěji vyskytovanou formou smíšeného modelu řízení technické infrastruktury je akciová společnost, méně vyskytující pak společnost s ručením omezeným. Tyto společnosti musí mít ze zákona zřízeno představenstvo a dozorčí radu, v kterých sedí členové veřejné správy a tím se tak mohou podílet na rozhodování společnosti. Veřejná správa vlastní určitý počet akcií těchto organizací a objem vlastněných akcií jí dává určitou váhu slova. U smíšených modelů bývá podíl akcií relativně vysoký. V některých případech dokonce sto procentní. Příkladem můžou být společnosti Lesy ČR, Diamo nebo Povodí Labe. Takovéto podniky nazýváme státní podniky. Ve většině případů ale vlastní veřejná správa přes 70 %, například ve společnostech vodárenství a kanalizací.

Příspěvková organizace

Orgán veřejné správy zřizuje příspěvkovou organizaci tehdy, když nelze předpokládat, že tržby pokryjí náklady. Rozdíl mezi náklady a výnosy pokryje příspěvek ze strany veřejné správy. Smyslem fungování organizace je, aby si i přes deficitní bilanci v hospodaření udržely své zaměstnance. Forma smíšené příspěvkové organizace se na veřejnosti vyskytuje sporadicky

Organizační složka státu nebo ÚSC

Organizační složky jsou zřizovány u těch služeb technické infrastruktury, kde buď výnosy nevznikají, anebo vznikají, ale jsou zanedbatelnou položkou. Pro příklad může být veřejné osvětlení. ÚSC pak tyto veřejně prospěšné služby zajišťuje v přímé vazbě na rozpočet zřizovatelského subjektu.

2) Oddělené modely řízení technické infrastruktury

Oddělené modely řízení technické infrastruktury jsou založeny na principu samostatné správy infrastrukturního majetku a samostatného provozování infrastrukturních služeb.

„Vztah mezi majitelem a provozovatelem technické infrastruktury při odděleném modelu řízení může nabývat řady podob, které lze systematicky členit na tyto dílčí modely:

- *provozní model,*
- *nájemní model,*
- *koncesní model,*
- *licenční model.“* (Rektořík, 2012, s. 83)

Provozní model

Provozní model je založen na bázi smlouvy mezi majitelem technické infrastruktury a odbornou firmou. Tato firma pak zajišťuje předem vymezený rozsah úkonů (jako je obsluha, údržba nebo oprava infrastrukturního majetku), které jsou potřebné pro provoz infrastruktury.

Pro majitele infrastruktury plyne výhoda z toho, že může využívat výhody soutěže při výběru dodavatele, neboť může dle aktuální situace a potřeby stanovit rozsah objednaných úkonů a jejich termín, po kdy budou tyto úkony vykonávány. Ze strany provozovatele je tento vztah výhodný především z hlediska zodpovědnosti. Firma se totiž nezodpovídá za správnou funkčnost infrastruktury celé veřejnosti, ale pouze majiteli, se kterým má uzavřenou smlouvu. Firma přebírá zodpovědnost pouze za dodržení smluvních úkonů.

Nájemní model

Tento model funguje na základě nájemní smlouvy infrastrukturního majetku mezi majitelem a provozovatelem. Provozovatel přebírá zodpovědnost za efektivní hospodaření s pronajatou infrastrukturou. Naopak, majitel zodpovídá za investice do rozvoje a modernizace.

Tento model je především výhodný pro majitele. Nemusí se totiž starat o služby, které přebírá nájemce. Provozovateli tento smluvní vztah přináší značnou míru autonomie v oblasti řízení infrastruktury. Při krátkodobé délce uzavíraných smluv o pronájmu je pro provozovatele motivací vykonávat své služby co nejkvalitněji, aby mohla být smlouva do budoucna prodloužena.

Koncesní model

Koncesní model se od nájemního modelu liší tím, že je smlouva mezi majitelem a provozovatelem uzavřena na dlouhodobější časový horizont. I díky těmto dlouhodobějším smlouvám se majitel zavazuje k tomu, že na určitý rozsah služeb neuzavře smlouvu s jiným provozovatelem.

Přední výhodou toho vztahu je větší stabilita dohodnutých podmínek. Ta dává předpoklad pro to, aby provozovatel mohl investovat do vybavení a modernizace provozního majetku. Díky investicím vzniká příznivější situace pro technický rozvoj a zlepšování úrovně služeb. Nevýhodou této dlouhodobé smlouvy může být vzrůstající vliv provozovatele, který může přesáhnout až v monopolní chování.

Licenční model

Licenční model je snem každého provozovatele, avšak, v České republice není tento model, díky možnosti zneužití monopolního chování, využíván.

Tento model funguje tak, že majitel infrastruktury převede na základě smlouvy veškeré pravomoci na poskytovatele. Ten se tak stává zodpovědným za celou oblast, ve které rozhoduje i o investicích a do které on sám může vložit své prostředky.

Public private partnership

S modelem PPP existují v ČR teprve pokusy o jeho uplatnění (budování dálnic, věznic...), avšak v západních zemích je hojně využíván.

Tento model je založený na spolupráci mezi soukromým a veřejným sektorem, jenž má za úkol uspokojit veřejné potřeby. Obecně tedy lze říct, že se jedná o veřejně - soukromé partnerství, které se vyznačuje především dlouhodobým trváním (20 – 30 let). Nutností je vzájemná spolupráce. Dalšími charakteristickými znaky jsou částečné nebo plné financování ze soukromého sektoru a také rozdělení rizik mezi veřejný a soukromý subjekt. Prostřednictvím PPP lze realizovat nákladné projekty.

PPP funguje na bázi, že veřejná instituce, pokud chce realizovat nějakou zakázku, na kterou nemá dostatek peněz, může požádat o pomoc soukromý subjekt. Organizace připraví návrh projektu včetně jeho ocenění a rozpisu rizik. Tento plán poté představí několika firmám, které vyhotoví své nabídky. Veřejná instituce se potom rozhodne pro jednoho kandidáta, se kterým uzavře partnerství a který jí pomůže s realizací daných služeb.

2.2.3 Veřejné osvětlení

Veřejné osvětlení (dále jen VO) se skládá z několika prvků. Jeho hlavním cílem je osvětlovat vnitřní, ale i vnější části měst a obcí. Jedná se především o veřejné komunikace a prostranství jako jsou místní komunikace, silnice, dálnice, cyklostezky, tunely, podjezdy, křižovatky, parky a další.

Pro veřejné osvětlení nebyl nikdy vydán zvláštní zákon. Tato oblast se spravuje na základě norem a předpisů.

Povinnost údržby veřejného osvětlení vyplývá mimo jiné z ČSN 33 200-1, kde je v článku 13N.2 uvedeno: „*Elektrická zařízení musí být pravidelně kontrolována a udržována v takovém stavu, aby byla zajištěna jejich správná činnost a byly dodrženy požadavky elektrické a mechanické bezpečnosti a požadavky ostatních předpisů a norem.*“

Údržbu VO lze rozdělit do pěti činností:

- běžná údržba,
- preventivní údržba,
- odstraňování následků škod a vandalismu,
- zajištění centrálního dispečinku a pohotovostní poruchové služby,
- zajištění pravidelných elektrovevisek.

Běžná údržba zahrnuje všechny nezbytné úkony k zajištění plynulého provozu zařízení VO prováděné podle platných předpisů. S výkonem běžné údržby je také spojena kontrolní činnost pracovníků údržby, kteří při pohybu v terénu zjišťují a zaznamenávají veškeré informace o poškozeních, o zvláštních stavech na zařízení, případně nepovoleném využívání stožárů apod. Do kontrolní činnosti také patří pravidelné noční kontroly spravovaného území za účelem METODICKÉ POKYNY PRO OBNOVU, PROVOZ A ÚDRŽBU VO 27 ověření funkčnosti celé soustavy, zjištění problematických míst, kde je nutné přijmout určitá dlouhodobá koncepční opatření, zjištění dílčích ojedinělých výpadků, aniž by bylo nutné čekat na nahlášení ze strany obyvatel nebo jiných účastníků silničního provozu (MHD, policie, záchranný sbor).

Preventivní údržba je nejekonomičtější formou údržby zařízení a také rozhodující činností, která v případě řádného plánování a provádění pozitivně ovlivňuje délku života zařízení. Podceňování preventivní údržby vede k hromadění problému se zajištěním provozu VO (zejména v zimních měsících), prodražuje se běžná údržba, zhoršuje se účinnost osvětlovací soustavy a tím hospodárnost provozu. Šetření finančních prostředků na úkor preventivní údržby má ve svých důsledcích za následek značné ekonomické ztráty v podobě zvýšených nákladů běžné údržby, mnohdy to vede i k předčasné potřebě celkové rekonstrukce zařízení pro jeho havarijní stav.

Odstraňování následků škod a vandalismu - poměrně častým úkolem údržby je také oprava škod na zařízení VO způsobené vnějším vlivem (často jsou to vandalové). Rozbité kryty svítidel a odcizené plastové patice osvětlovacích stožárů nejen ohrozí správnou funkci zařízení, ale mohou též zapříčinit zranění nebo dokonce ztrátu života. Proto je důležitá pravidelná kontrola, zejména ve vytipovaných kritických oblastech města.

Zajištění centrálního dispečinku a pohotovostní poruchové služby - s problémem popsáním v předešlém odstavci souvisí potřeba zřízení a provozu nepřetržité pohotovosti a centrálního řízení provozu VO.

Zajištění pravidelných elektrovevizi je už jen běžnou součástí údržby, resp. zajištění provozu, osvětlovacích soustav veřejného osvětlení.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích v § 35, Díl 1, odstavec 2 definuje samostatnou působnost obce následovně: *„Do samostatné působnosti obce patří zejména záležitosti uvedené v § 84, 85 a 102, s výjimkou vydávání nařízení obce. Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a pro uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o uspokojování potřeby bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“*

Z hlediska toho, že zařízení VO je součástí majetku obce, je důležitý Díl 2 zákona č. 128/2000 Sb., - hospodaření obce, konkrétně § 38 odstavec 1 - *„Majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Obec vede účetnictví podle zákona o účetnictví.“* Je nutné také dodržovat §38 odstavec 2, který říká: *„Majetek obce musí být chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím.“* Dále Díl 3 – spolupráce mezi obcemi, § 50 odstavec 1. říká: *„b) zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod.“*

3. Činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení

V praktické části se budeme věnovat veřejnému osvětlení na území statutárního města Ostravy. Na začátku kapitoly se zmíníme o Statutárním městě Ostrava po geografické a územní stránce. Poté nastíníme propojenost mezi SMO a Ostravskými komunikacemi a.s. v oblasti veřejného osvětlení. Zmíníme také základní informace o této společnosti. Dále se podíváme na současný stav a budoucí předpokládaný vývoj VO na území města. Poodhalíme, jakou působnost vykonává město a jakou OK a.s. Ke konci kapitoly nastíníme stránku finanční. Konkrétně provozní náklady na provoz SM, výnosy plynoucí do pokladny OK a.s. a investiční výdaje na VO.

3.1. Statutární město Ostrava

Ostrava je statutární a univerzitní město na severovýchodě České republiky v Moravskoslezském kraji. Nachází se na soutoku řek Odry, Opavy, Ostravice a Lučiny. Ostrava je počtem obyvatel i rozlohou třetí největší město v České republice. Žije zde necelých 300 tisíc obyvatel. Avšak širší metropolitní oblast pak představuje asi 1,1 milionu obyvatel

Ostrava vyrostla jako průmyslové středisko černouhelné pánve. Pro svůj hornický a hutnický průmysl v minulosti byla nazývána jako "ocelové srdce republiky". Po rozsáhlém útlumu hutního a chemického průmyslu v kombinaci se zavíráním dolů a rozsáhlými investicemi do nápravy škod na životním prostředí se Ostrava výrazně pročistila. Více na důrazu nabírá strojírenská aktivita a další obory. Zároveň se stává výchozím bodem pro turistické regiony Jeseníky a Beskydy. Vedle stovky hektarů rekultivovaných ploch má město celou řadu původních přírodních lokalit, z nichž je celá řada udržovaných jako chráněná území. Jedná se např. o oblasti Polanský les a Polanská niva, které jsou součástí chráněné krajinné oblasti Poodří. Dalším unikátem je i halda Ema ve Slezské Ostravě.¹⁴

---

¹⁴ Historie města. *Ostrava* [online]. 2012 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/historie-mesta>

Město o rozloze 214 km² je tvořeno 23 městskými obvody – Hošťálkovice, Hrabová, Krásné Pole, Lhotka, Mariánské Hory a Hulváky, Martinov, Michálkovice, Moravská Ostrava a Přívoz, Nová Bělá, Nová Ves, Ostrava – Jih, Petřkovice, Plesná, Polanka nad Odrou, Poruba, Proskovice, Pustkovec, Radvanice a Bartovice, Slezská Ostrava, Stará Bělá, Svinov, Třebovice a Vítkovice.¹⁵ Ukázkovou mapu lze nalézt v **Příloze č. 2 Správní členění Statutárního města Ostrava.**

Řízení města je dvoustupňové. Na prvním stupni řízení působí zastupitelstvo města, rada města, primátor, Magistrát města Ostravy a Městská policie Ostrava. Na druhém stupni, tedy na úrovni městských obvodů, působí zastupitelstva městských obvodů, rady městských obvodů, starostové a úřady městských obvodů. V rámci přenesené působnosti statutární město Ostrava odpovídá za výkon státní správy v činnostech, jejichž rozsah je vymezen zvláštními zákony. Jedná se zejména o oblast zdravotnictví, školství, sociální péče, územního plánování, agendy stavebního úřadu, matričního úřadu, živnostenského úřadu, orgánu silničně-správního, vodohospodářského, ochrany životního prostředí a další. Rozhodování ve věcech samostatné působnosti je výhradní věcí volených samosprávných orgánů města a městských obvodů. Rozhodování ve věcech přenesené působnosti při výkonu státní správy činí úředníci magistrátu a úřadů městských obvodů, kteří mají k rozhodování v oblasti své působnosti odbornou způsobilost ověřenou složením zkoušky zvláštní odborné způsobilosti.

Statutární město Ostrava má 100% podíl v těchto obchodních společnostech: OZO Ostrava s. r. o., Dopravní podnik Ostrava a.s., Sportovní a rekreační zařízení města Ostravy s. r. o., Ostravské komunikace a. s., Krematorium Ostrava a. s., Ostravské výstavy a. s., Ostravské městské lesy a zeleň s. r. o., Technické služby a. s., Slezská Ostrava, OVA!!!CLOUD.net a. s., Dům kultury města Ostravy a. s., Dům kultury Akord Ostrava – Zábřeh s. r. o., Ostravský informační servis s. r. o., DK POKLAD s. r. o., Vítkovice Aréna a. s..¹⁶

---

¹⁵ Městské obvody. *Ostrava* [online]. 2013 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/mestske-obvody>

¹⁶ Obchodní společnosti. *Ostrava* [online]. 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/organizace-a-institute/mestske-organizace/obchodni-spolecnosti>

3.2. Ostravské komunikace a.s.

Akciová společnost Ostravské komunikace, a.s. byla založena bez výzvy k upisování akcií Statutárním městem Ostrava se sídlem Ostrava, Prokešovo náměstí 8, IČ: 0084541, zastoupeným primátorem Ing. Evženem Tošenovským jako jediným zakladatelem na základě zakladatelské listiny sepsané ve formě notářského zápisu dne 17. prosince 1997.

Společnost byla založena za účelem převzetí veškerých činností po příspěvkové organizaci Ostravské komunikace, která v tomto oboru pracovala od doby založení v roce 1964.¹⁷

Další informace o Ostravských komunikacích lze nalézt v **Příloze č. 1. Základní údaje o Ostravských komunikacích a.s.**

Hlavními činnostmi v souladu se statutem společnosti jsou ty činnosti, které jsou nutné pro správu a celoroční údržbu komunikací, jejich příslušenství a mostů na území města Ostravy, svěřených Ostravským komunikacím, a.s., do správy statutárním městem Ostravou, Moravskoslezským krajem a ČR.

Jedná se především o tyto:

- letní údržba komunikací, včetně příslušenství,
- zajišťování sjízdnosti v zimním období,
- údržba a opravy mostů a lávek,
- údržba dopravního značení,
- údržba silniční zeleně,
- správa místních komunikací a silniční sítě.

Pro statutární město Ostravu Ostravské komunikace, a.s., dále provádí:

- údržbu sítě kolektorů a jejich pronajímání uživatelům,
- správu, údržbu a provozování sítě veškerého veřejného osvětlení statutárního města Ostravy,
- údržbu a provoz veškerého světelného signalizačního zařízení na křižovatkách a přechodech pro chodce,

---

¹⁷ Založení společnosti. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/o-spolecnosti/zalozeni-spolecnosti.html>

- projekční práce, inženýrskou činnost, dopravní průzkumy,
- provoz a údržbu parkovacích automatů,
- provozování patrových garáží v Ostravě-Dubině za účelem provozování garážových stání, služeb souvisejících s mytím a čištěním vozidel a podnájmem části objektu za účelem umístění reklamy.

Kromě těchto hlavních činností akciová společnost realizuje:

- podnájem míst na sloupech veřejného osvětlení pro reklamní účely,
- práce stavebními mechanismy,
- opravy a údržbu vozidel.

Podnikatelská činnost pro další odběratele:

V rámci těchto činností Ostravské komunikace, a.s., provádějí zejména tyto práce a služby:

- stavební práce,
- instalace dopravního značení a prodej dopravních značek,
- instalace veřejného osvětlení,
- reklamy na sloupech veřejného osvětlení,
- výkony nákladní dopravy a stavebních mechanismů,
- prodej materiálu a zboží,
- prodej železného šrotu a technologického odpadu,
- ostatní výkony,
- projekční práce, dopravní průzkumy.¹⁸

3.3 Vztah mezi SM Ostrava a Ostravskými komunikacemi a.s.

Veřejné osvětlení je nezbytný prostředek pro zabezpečení ochrany zdraví a veřejného pořádku, proto je nutno ze strany obce, Statutárního města Ostravy, o něj pečovat.

Usnesením č. 6261/91 ze dne 6. 10. 1998 rada města rozhodla o převodu movitého majetku veřejného osvětlení trojstranným aktem z městských obvodů na město a do správy Ostravským komunikacím, a.s.

---

¹⁸ Předmět činnosti. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/o-spolecnosti/predmet-cinnosti.html>

Akciová společnost Ostravské komunikace zabezpečuje smlouvu o dílo a smlouvou mandátní arch. č. 02418/1998/DOP z 21. 12. 1998 a dodatků k ní správu, opravy a údržbu veřejného osvětlení na území SMO a na jeho majetku, v rozsahu specifikovaném v příloze č. 94, dodatku č. 17 smlouvy.

Investiční výstavbu ve VO zajišťuje odbor investiční magistrátu na základě každoročně schvalovaného rozpočtu zastupitelstvem města.

Řídící, koordinační a metodickou činnost v oboru VO provádí odbor dopravy magistrátu.

Zdánlivě oddělené úseky správy VO spolu velmi úzce souvisí. Když je navržena a schválena potřebná částka v kapitole VO na investičním účtu města, snižuje se částka z prostředků údržby, vynakládaná na řešení, odstranění nebo nahrazení havarijních částí soustav VO. Takto ušetřená částka se může vynaložit k účelu pro to stanovenému – na preventivní údržbu zařízení, které se nachází v různém časovém úseku jeho obvyklé životnosti. Pravidelná a dlouhodobá preventivní údržba zase garantuje dosažení stanovené životnosti udržovaného zařízení v takovém technickém stavu, který splňuje požadavky bezpečnosti a ekonomické efektivity provozu a údržby.

V optimálním případě lze dosáhnout i prodloužení životnosti a po provedení prohlídky a konkrétních zkoušek, např. měření stavu dřívků stožárů v místě vetknutí, je možné očekávanou rekonstrukci VO o několik let posunout. To ve svém důsledku snižuje nároky na obnovu VO při sestavování městského rozpočtu.

V době, kdy se na obnovu zařízení VO neuvolňují dostatečné finanční prostředky, každoročně k dosud nerekonstruovanému zařízení VO nacházejícím se za hranicí životnosti přibývají další poměrně rozsáhlá území, kde zařízení VO je na hranici či za hranicí životnosti.

Jedním z hlavních kritérií při sestavování plánu rekonstrukcí musí být rok pořízení zařízení VO. Jako další nezanedbatelné kritérium je technický stav soustavy VO.

Z výše uvedených důvodů generel VO vymezuje tyto povinnosti:

• Majitel zařízení VO – SMO

1. Každoročně zajišťuje finanční krytí na potřebné obnovy zařízení VO v minimálním rozsahu 1310 ks světelných míst ročně, tj. 1/30 celkového rozsahu zařízení VO na území města (vycházíme-li z maximálně prodloužené životnosti nosného prvku VO – stožáru – 30 let).
2. Garantuje každoroční finanční krytí preventivní a běžné údržby v plném rozsahu.
3. Odbor dopravy je garantem za vyjádření ke všem záměrům města a jiných investorů, které ovlivní stávající soustavy VO nebo zahrnují novou výstavbu VO. Posuzuje předložené dokumentace z hlediska umístění VO na pozemcích města, v odůvodněných případech na pozemcích jiných vlastníků, při současném stanovení podmínek a zajištění jejich vymahatelnosti pro budoucí vklad do majetku města a připojení na síť VO.
4. Pověřuje Ostravské komunikace, a.s. – správce VO, funkcí garanta Generelu VO pro město Ostravu. S touto společností budou projednávány veškeré projekty VO a zásahy měnící technické parametry VO s důrazem na řešení světelné technické části. Společnost je pověřena majitelem zařízení VO rozhodovací pravomocí v oblasti použití druhů komponentů soustav VO jak v oblasti údržby, tak v oblasti schvalování rekonstrukcí a nových staveb VO ve městě.
5. Zajišťuje pravidelnou aktualizaci Generelu VO v minimální periodě pěti let.
6. Zajišťuje nezbytnou aktualizaci prováděcího předpisu generelu „Přiřazení tříd osvětlení komunikací na území města Ostravy“ a prováděcích předpisů generelu „Soubor základních technických a kvalitativních předpisů pro oblast veřejného osvětlení ZTKP 2011“, „Koncepce zvýšení bezpečnosti přechodů pro chodce v Ostravě místním nasvětlením“, podle aktuální potřeby správy VO na základě technického vývoje a změn základních stavebních prvků soustav VO, případně zjištění moderních metod a postupů při správě, provozu a údržbě.

- **Správce VO – Ostravské komunikace, a.s.**

1. Provozuje VO v souladu s ČSN CEN/TR 13201-1, 13201-2, 13201-3, 13201-4 a tímto generelem včetně prováděcích předpisů - „Přiřazení tříd osvětlení komunikací na území města Ostravy“, „ZTKP 2011“, „Koncepce zvýšení bezpečnosti přechodů pro chodce v Ostravě místním nasvětlením“.
2. Důslednou činností v rámci územních a stavebních řízení garantuje dodržování Generelu VO a splnění kvalitativních parametrů u navrhovaných soustav VO, což přinese minimalizaci následných nákladů provozu a údržby VO.
3. Využívá účelně objem finančních prostředků vyčleněných SMO na údržbu tak, aby bylo všechno zařízení VO stáří do 30 udrženo v provozuschopném stavu, u zařízení VO staršího 30 let toto zajistit při respektování ekonomické hospodárnosti vkládání prostředků do havarijního zařízení.
4. Na základě zajištění finančního krytí preventivní údržby vlastníkem VO zajišťuje dlouhodobým plánováním dodržování lhůt základních úkonů preventivní údržby tak, aby veškeré zařízení VO dosáhlo garantované životnosti 30 let v odpovídajícím technickém stavu.
5. Vede pasportizaci zařízení VO ve své správě
6. Průběžně sleduje a vyhodnocuje vývoj spotřeby elektrické energie

Generel veřejného osvětlení z roku 2014 schválila rada statutárního města Ostravy včetně prováděcích předpisů - „Přiřazení tříd osvětlení komunikací na území města Ostravy“, „ZTKP 2011“, „Koncepce zvýšení bezpečnosti přechodů pro chodce v Ostravě místním nasvětlením“, „Strategie plánu rekonstrukcí VO města Ostravy“.

3.4 Současný stav veřejného osvětlení v Ostravě

Za období od roku 1998 do 06/2014 došlo ke změnám základních technických dat, viz tab. 3.1. Počet SM je trvale proměnnou veličinou s dopadem na celkový instalovaný příkon, např. rekonstrukce VO, doplňování a dostavby, nová výstavba, dopravní změny, instalace nových soustav pro zvýšení bezpečnosti – nasvětlení pro chodce, osvětlení odstavných ploch parkovišť aj.

Tab. 3.1 Současný stav VO v Ostravě

	1998	2000	2005	2010	06/2014
Délka osvětlovaných komunikací	1 470 km	1 480 km	1 496 km	1 543 km	1 565 km
Instalovaný příkon VO	5 752 kW	4 500 kW	4 760 kW	4 862 kW	4 640 kW
Celková délka vedení VO	1 975 km	1 982 km	1 999 km	2 019 km	2 050 km
z toho: kabelové vedení	1 284 km	1 288 km	1 308 km	1 334 km	1 365 km
venkovní vedení	691 km	694 km	691 km	685 km	685 km
Počet světelných míst	33 078 ks	33 600 ks	35 634 ks	37 737 ks	39 215 ks
Počet zapínacích bodů s elektroměry	594 ks	570 ks	567 ks	558 ks	543 ks

Zdroj: Vlastní zpracování dle Generelu 2014

Z tabulky 3.1 lze vyčíst, že od roku 1998 se počet světelných míst v Ostravě zvýšil o 6 137 ks, což je nárůst o necelých 19%. Dále můžeme za sledované období z tabulky zjistit, že ač se narostl počet světelných míst ve městě, tak se instalovaný příkon snížil. Úsporu spotřeby elektrické energie nebylo dosaženo vypínáním částí veřejného osvětlení nebo snížením počtu hodin svícení, ale opatřeními jako používání nejúspornějších zdrojů a svítidel při dodržení světelně technických požadavků na osvětlení komunikací.

Investiční prostředky vložené do rekonstrukcí, obnov a rozšíření veřejného osvětlení SMO v letech 2006 – 2013 investičního odboru magistrátu a Mob byly ve výši 352 557 000 Kč, z toho do rekonstrukcí zařízení VO z investičního účtu magistrátu za léta 2006 – 2013 bylo 304 421 000 Kč. Roční průměr 38 053 000 Kč investičního účtu magistrátu představuje oproti předchozím osmi letům, 1998 – 2005, nezměněný trend investic města do oblasti veřejného osvětlení. Nárůst do kapitoly veřejného osvětlení rozpočtu města v letech 2006 – 2013 o 36% oproti předcházejícím osmi letům je zapříčiněn růstem DPH (1998 až 2004 – 5%, dnes – 21%) a také inflací cen, nárůstem cen materiálů.

Vlivem nedostatečného objemu rekonstrukcí VO došlo k dalšímu zvýšení počtu provozovaných SM za hranicí životnosti.

3.4.1 Budoucí vývoj stavu zařízení VO do roku 2020 na území města Ostravy

Ostrava se nachází v etapě, kdy ve velkém rozsahu stárne VO velkých sídlištních celků budovaných v letech 1965 – 1980. Stáří zařízení a potřeby rekonstrukcí konkrétněji specifikuje „Strategie plánu rekonstrukcí VO města Ostravy“ z roku 2012.

Pro rekonstrukci 1/30 zařízení VO na území města je každoročně potřeba 91 500 000 Kč. V uplynulém období platnosti nebyla naplňována kapitola investic veřejného osvětlení v nutném rozsahu. Pokud bude v příštích letech tato částka schválena v každoročním rozpočtu investic SMO, nebude dále narůstat „dluh“ v obnově zařízení VO, ale také nebude klesat. V současnosti jsou provozovány soustavy za dobou své životnosti a tím narůstají náklady na údržbu VO.

K 31. 12. 2013 bylo 4 859 ks ocelových stožárů starších 30 let, to je 19,8% z celkového počtu ocelových stožárů ve městě.

Pokud nebude v příštích letech schválena výše uvedená minimální částka v rozpočtu investic kap. VO, lze očekávat nárůst počtu světelných míst za hranicí životnosti a tím vyvolaného zvýšení počtu havarijních stavů, kdy je již nutno toto zařízení odstranit bez náhrady. Odstranění úseků VO vede k snížení bezpečnosti, což vyvolává nespokojenost občanů a nárůst stížností.

Správce VO je povinen majitele zařízení upozornit, když je již ekonomicky nehospodárné udržovat v provozu zařízení, které je v havarijním stavu, a dále postupovat podle jeho rozhodnutí. V případě vzniku stavu obecného ohrožení zařízením v havarijním stavu musí vykonat bezodkladná opatření na odstranění takového stavu – odpojení vadné části elektroinstalace nebo odstranění ohrožujících konstrukcí (stožárů).

Cílem systému provádění údržby VO bude i v následujících letech zabezpečit provoz soustavy VO při vynaložení optimálních finančních prostředků.

V současnosti je velký rozmach moderních technologií, ve VO jsou to hlavně svítidla s LED zdroji. Používáním moderních svítidel a možnosti jejich individuální regulace je možno zvyšovat úsporu elektrické energie a ušetřené prostředky zpětně vkládat do modernizace soustav VO.

V Ostravě v letech 2010 – 2013 bylo instalováno 1587 ks LED svítidel, což je 3,86% z celkového počtu svítidel. Zvyšováním podílu LED svítidel bude dosahováno dalších úspor elektrické energie. Generel doporučuje zvýšit podíl preventivní údržby v kapitole racionalizace soustav VO s cílem snížení energetické náročnosti těchto soustav.

3.5 Organizace a řízení veřejného osvětlení statutárního města Ostravy

Na území SMO je prostřednictvím společnosti Ostravské komunikace, a.s. provozováno zařízení VO, které je majetkem města. Na území města jsou i soustavy venkovního osvětlení osvětlující veřejně přístupná místa, které jsou provozovány jinými subjekty. V těchto případech musí dbát správa VO při schvalování záměrů a projektové dokumentace na návaznosti cizích osvětlovacích soustav a soustav ve vlastnictví města z hlediska světelně technických parametrů těchto soustav.

Společnost Ostravské komunikace, a.s. je smluvně vázána povinností spravovat a provozovat VO v souladu s platnými ČSN, EN, zákony a vyhláškami, obecně závaznými vyhláškami města a podle uzavřené smlouvy s majitelem VO – Statutárním městem Ostrava.

3.5.1 Řídící činnost vlastníka veřejného osvětlení

Jediným vlastníkem zařízení VO je SMO. Z titulu vlastnického práva vykonává SMO nezastupitelné činnosti, zejména prostřednictvím činnosti odboru dopravy magistrátu a odboru majetkového magistrátu. Mezi tyto činnosti patří:

- vede evidenci majetku v souladu s příslušnými předpisy,
- zavádí do majetku nová zařízení,
- vyvádí z majetku zrušená a demontovaná zařízení VO,
- rozhoduje o tom, která veřejně přístupná místa budou městem osvětlována,
- rozhoduje o tom, které architektonicky cenné objekty budou nasvětleny,
- rozhoduje o rozsahu, umístění a době provozu vánočního osvětlení podle požadavků Mob,
- přesně vymezuje a specifikuje rozhodovací pravomoci a kompetence delegované na pověřeného správce a provozovatele VO – vyjadřování v rámci územního a stavebního řízení, reklamní činnost na VO, povolování využití zařízení VO jinými subjekty aj.,
- stanoví rozsah a koncepci údržby svého majetku, kterou s provozovatelem každoročně upřesňuje a tuto v plném rozsahu finančně zajišťuje,
- finančně pokrývá v plném rozsahu energetickou náročnost provozu zařízení VO,
- prostřednictvím odboru investičního magistrátu zajišťuje podle schváleného plánu celkové rekonstrukce zařízení VO,
- rozhoduje o odstranění zařízení VO v havarijním stavu na základě zjištění a poskytnutých podkladů správce VO,
- rozhoduje a schvaluje zásadní koncepční řešení provozu a údržby zařízení VO, zavedení nových technologií, vypracování a aktualizace základních provozních dokumentů.

3.5.2 Činnost správce veřejného osvětlení

Od 1. ledna 1999 byla radou města pověřena výkonem správy VO akciová společnost Ostravské komunikace.

Rozsah činností zajišťovaných správou veřejného osvětlení je následující:

- vedení technické evidence zařízení VO, mapové a datové pasportizace VO,
- poskytování vyjádření a stanovisek ke všem územním a stavebním řízením, posuzování předkládaných projektů staveb VO a staveb s vynucenými přeložkami a změnami VO, zajištění vytyčování průběhu podzemní sítě VO zhotovitelům staveb,
- z pověření majitele zařízení VO rozhoduje o použití komponentů soustavy VO jak na stavbách, tak při údržbě VO,
- poskytování mapových a technických informací investorům,
- zajištění údržby VO,
- zajištění periodických revizí VO,
- vedení evidence vynaložených nákladů na spotřebu energie VO,
- jednání v oblasti smluvních vztahů s provozovatelem distribuční soustavy a obchodníkem s elektřinou,
- posouzení požadavků na jiné využití zařízení VO jako podklad pro rozhodnutí vlastníka VO – odbor dopravy magistrátu,
- zabezpečení poruchového dispečinku VO,
- zajištění pohotovostní poruchové služby,
- příprava podkladů pro finanční plán na kalendářní rok,
- příprava podkladů pro plán investiční výstavby na kalendářní rok,
- vedení evidence a posuzování požadavků občanů na rozšíření VO z technického hlediska a postoupení požadavků odboru dopravy k odsouhlasení a odboru investičnímu k zajištění,
- zajištění spolupráce s VŠB-TUO, firmami zabývajícími se projektováním staveb VO, získávání zkušeností od správců VO jiných měst ČR, případně zahraničních partnerů,
- kontrolní činnost na stavbách VO,
- hodnocení plnění plánu údržby VO a finančního rozpočtu na kalendářní rok.

3.6 Údržba veřejného osvětlení a její členění

Vyhláška 73/2010 Sb., o stanovení vyhrazených elektrických technických zařízení, jejich zařazení do tříd a skupin a o bližších podmínkách jejich bezpečnosti, nedefinuje povinnosti při provozu těchto zařízení. Je připravován zákon o bezpečnosti provozu vyhrazených technických zařízení. Organizace provozující vyhrazené elektrické zařízení jsou povinny zajistit v rámci běžné a preventivní údržby vykonání předepsaných kontrol zařízení – revize, zkoušky, prohlídky apod. se zřetelem k podmínkám, za nichž je zařízení provozováno. Vyhrazená elektrická zařízení jsou zařízení:

- a) Pro výrobu, přeměnu, přenos, rozvod a odběr elektrické energie a elektrické instalace,
- b) Určená k ochraně před účinky atmosférické nebo statické elektřiny.

Údržbu, kontrolu a revize elektrického zařízení mohou provádět pouze pracovníci s oprávněním dle příslušného paragrafu vyhlášky č. 50/1978 Sb.

Za zajištění běžné a preventivní údržby, kontrol a revizí elektrického zařízení VO jsou na území města Ostravy odpovědni pracovníci správy VO OK, a.s. a to na základě platné smlouvy o dílo a smlouvy mandátní.

Elektrická zařízení musí být pravidelně kontrolována a udržována v takovém stavu, aby byla zajištěna jejich správná činnost a byly dodrženy požadavky elektrické a mechanické bezpečnosti a požadavky ostatních předpisů a norem. Pro plánování údržby, zejména preventivní, je důležité disponovat aktuálním pasportem VO.

Členění a organizace údržby VO

Území SMO je rozděleno na 4 ucelená území – rajóny, které jsou pod dohledem příslušného rajónového technika, který řídí, kontroluje a koordinuje všechny činnosti a práce na svěřeném území. Technik má možnost aktivně ovlivňovat celý vývoj prací na VO od studií, záměrů územních řízení a stanovení podmínek pro tato řízení, sledování a kontrolu vlastních stavebních prací až po převzetí dokončených prací. Dále kontroluje práce v oblasti běžné údržby. Řeší od prvotního zjišťování a dokumentování až do konečného odstranění nastalé následky škodných událostí a vandalismu. Spolupracuje s revizními techniky, zajišťuje odstraňování porevizních závad, řeší do konečného stavu návrhy revizních techniků v návaznosti na zjištění aktuálních stavů zařízení VO napojených na revidované RVO. Reaguje na zásahy a nálezy pracovníků pohotovostní poruchové služby.

Základní členění území města Ostravy pro potřeby správy a údržby VO:

- rajón 1 – městské obvody Moravská Ostrava a Přívoz, Vítkovice, Mariánské Hory a Hulváky, Petřkovice, Lhotka, Hošťálkovice, Nová Ves, podchody část 1,
- rajón 2 – Slezská Ostrava, Michálkovice, Radvanice a Bartovice,
- rajón 3 – Ostrava – Jih, Nová Bělá, Stará Bělá, Proskovice, Hrabová, podchody část 2,
- rajón 4 – Poruba, Pustkovec, Krásné Pole, Martinov, Polanka nad Odrou, Svinov, Třebovice, Plesná.

Údržba zařízení VO je členěna:

- zajištění pohotovostní poruchové služby,
- běžná údržba,
- preventivní údržba drobná včetně odstraňování závad zjištěných při elektro revizích,
- preventivní údržba plošná,
- odstraňování následků škod a vandalismu,
- odstraňování následků dopravních nehod.

Běžná údržba na celém území SMO je v současné době zajišťována provozem OS 150 akciové společnosti Ostravské komunikace a její obsah je upraven dokumentem „IMS CI 11- Údržba VO OS 150“.

Souběžně se zajištěním běžné údržby je provozem OS 150 zabezpečen na celém území i trvalý výkon pohotovostní poruchové služby.

Podle aktuální kapacity OS 150 odstraňuje provoz následky škod a vandalismu na základě objednávky správy VO. Obdobný postup je praktikován u odstraňování závad, které jsou vyznačeny v revizních zprávách o pravidelné, periodické revizi elektrického zařízení VO.

Výkon činností je vázán Generelem VO SMO a obsahem Základních technických a kvalitativních předpisů ZTKP 2011, podmínkami dokumentu IMS CI 11 – Údržba VO OS 150 a dokumentem IMS CT 64 – Pracovní postup montáží a oprav VO. Zahrnuje všechny nezbytné úkony k zajištění plynulého provozu zařízení VO, prováděné podle platných předpisů a kalendáře provozních hodin veřejného osvětlení, který byl projednán a odsouhlasen vlastníkem VO – Statutární město Ostrava. S výkonem běžné údržby je spojena kontrolní činnost dodavatele údržby, který při pohybu v terénu zjišťuje, zaznamenává a předává správci veškeré informace o poškozených komponentech VO, zvláštních stavech

na zařízení, nepovoleném využívání stožárů apod. Do kontrolní činnosti patří také pravidelné noční kontroly spravovaného území za účelem ověření funkčnosti celé soustavy a zjištění problematických míst, dílčích a ojedinělých výpadků. Údržba VO je prováděna dle ZTKP 2011, které jsou prováděcím předpisem dle tohoto generelu VO.

Požadavky na zajištění běžné údržby VO:

- udržování soustavy VO v pravidelném provozu se zajištěním svítivosti na instalovaných světelných místech minimálně na 97%,
- provádění 6x měsíčně noční kontrolu svítivosti v rozsahu 1/12 udržovaného území se zápisem do formuláře dle dokumentu OMS. Odstraňování zjištěných nebo nahlášených poruch rozvodu, operativní provizorní opravy vedoucí k nejrychlejšímu opětovnému zprovoznění soustavy VO,
- okamžité projednání rozsahu poruchy se správcem VO pro stanovení postupu a uvedení do původního provozuschopného stavu,
- výměny komponentů způsobující přirozenou poruchovost stářím a technickým stavem zařízení VO, především vyhořelých zdrojů, výměny předradníků, jištění svítidel, výměny nebo doplnění krytů živých částí zjištěných vlastní kontrolní činností nebo nahlášených správcem,
- práce na jednotlivých komponentech provádět v rozsahu daném ZTKP 2011,
- seřizování časových spínačů v souladu s ročním provozním kalendářem, ošetřování fotometrických spínacích prvků,
- 1x měsíčně kontrola stavu RVO v rozsahu 1/12 udržovaných rozvaděčů se zápisem do formuláře dle dokumentu IMS,
- označení materiálu instalovaných ve svítidlech datem montáže,
- vyhledávání kabelových poruch, poškozených kabelových smyček,
- provádění čtvrtletních odečtů stavu elektroměrů, zajištění součinnosti ČEZ Distribuce, a.s. a energetika OK, a.s..

3.6.1 Škody na zařízení veřejného osvětlení

V rámci VO města činí náklady na odstraňování škod a havárií podle evidence správy VO až 12% ročních nákladů na údržbu VO.

Nejpodstatnější příčiny škod na zařízení VO jsou:

- vandalismus,
- krádeže,
- dopravní nehody,
- ostatní stavební činnost.

Vandalismus

Velkým problémem je svévolné poškozování zařízení VO, kdy lze jen velmi těžko zjistit pachatele. Prevencí na odlehlých místech, parcích, za areály škol apod. může být použití svítidel v nerozbitném provedení nebo svítidel s co nejmenší světelně činnou plochou, nepoužívání nízkých stožárů, zvýšené zajištění rozvaděčů, zvýšené zajištění dvířek stožárových rozvodnic, např. páskováním.

Krádeže

V posledních letech je zaznamenán nárůst kriminality v oblasti krádeží měděných kabelů v odlehlých místech, především podél nových komunikací a na mostech, kdy jsou kabely uloženy v plastových chráničkách nebo v mostních konstrukcích a jejich vytažením v celých délkách dochází k zcizení až několika set metrů kabelových rozvodů ročně. Zároveň jsou poškozeny svorkovnice ve stožárech, rozvaděče a mnohdy i uchycení a krytí kabelů v mostních konstrukcích.

Dopravní nehody

Důsledkem dopravních nehod je zpravidla zničení patice stožáru, zkrat na elektrovýzbroji s následným výpadkem sítě VO, deformace až úplné zničení stožáru, rozlomení, pád a zničení svítidla vlivem dynamických sil nárazu, poškození rozvaděčů.

Je nezbytná dobrá spolupráce s Policií ČR, DI, oddělením dopravních nehod, při poskytování podkladů o škodě a další řízení k uplatnění náhrady.

V místech, kde dochází nebo může docházet opakovaně k poškození stožárů VO najížděním parkujících nebo projíždějících vozidel, jsou preventivně instalovány zábrany proti najetí.

Ostatní stavební činnosti

Při stavební činnosti dochází k poškozování zařízení, zejména kabelových rozvodů, zaviněné nedbalostí a nezájmem stavebních dělníků, používáním hloubících mechanismů v místech požadovaného opatrného ručního výkopu. Všeobecně se podceňuje význam VO a spoléhá na to, že v době provádění zemních prací bývá VO mimo provoz a neohrožuje pracovníky možností úrazu elektrickým proudem. Správci VO stále chybí účinná ochrana takového poškozování rozvodu VO. Veřejné osvětlení je přitom jediným oborem veřejně prospěšných služeb, jehož jakost i provozní stav je předepsán státní technickou normou. Chybí mu však zákonná ochrana před neoprávněnými zásahy, před následky bezohledné stavební činnosti. Správce VO proto musí v rámci stavebního řízení stanovit podmínky pro práci v blízkosti VO, vyžadovat jejich dodržování, trvat na objednání vytyčení rozvodu VO, vyžadovat vyzvání k předání neporušeného vedení před záhozem apod.

3.6.2 Reklamy na zařízení veřejného osvětlení

Reklamní využití stožárů VO je předmětem samostatné řízené činnosti OK, a.s., kde bylo zřízeno Oddělení reklam, garáží a správy PA.

OK, a.s., uzavírá smlouvy o podnájmu místa na sloupech veřejného osvětlení, které jsou majetkem SMO na základě nájemní smlouvy mezi SMO a společností OK, a.s., č. 03406/1999/MJ, ze dne 2. 9. 1999 ve znění pozdějších dodatků.

V současné době má společnost OK, a.s. na sloupech instalováno cca 760 ks reklam typu FLEX a Banner se smluvním ujednáním podnájmu na dobu 1 rok. Tyto smlouvy automaticky po jednom roce prodlužujeme. Mezi tím, část klientely třeba smlouvy vypoví, či dále neprodlouží, což je kompenzováno nalezením klientely nové.

Mimo tyto „dlouhodobé“ smlouvy také umožňuje společnost klientům uzavření smluv na kampaně na „krátkodobých“ reklamních nosičích typu Plakát či Horizont. Tyto kampaně jsou obvykle náhodné a většinou trvají do jednoho měsíce.

Náklady:

Zde tvoří hlavní položku částka za pronájem sloupů k účelům umístění reklam (ostatní služby) dle výše uvedené nájemní smlouvy uzavřené se SMO.

Mezi další náklady pak patří:

- spotřeba materiálu, spotřebované nákupy (reklamní nosiče, kancelářské potřeby, literatura aj. DHM – jako PC, telefony apod.),
- služby (mimo pronájem viz. výše, telefonní služby, školení, semináře aj.),
- odpisy (např. nákup skladu),
- doprava (využití služebních automobilů),
- mzdové náklady,
- zákonné sociální pojištění,
- ostatní sociální pojištění,
- jiné provozní náklady.

Výnosy

Zde tvoří hlavní položku Tržby z prodeje služeb za podnájem míst pro umístění reklam na sloupech veřejného osvětlení, a to v souladu s aktuálními ceníky.

Aktuální ceníky:

Plakáty na sloupech VO - podnájem místa na stožáru veřejného osvětlení za účelem vyvěšení krátkodobé reklamy na území města Ostravy v souladu s technickými podmínkami, které jsou součástí podnájemní smlouvy. Montáž i demontáž si zajišťuje zákazník.

Tab. 3.2 Aktuální ceník za plakáty na sloupech VO, ceny jsou bez DPH

Doba pronájmu	Kč/ks/den
Do 7 dní včetně	15
8 dní a více	9

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ostravských komunikací a.s.

Horizont - Konstrukce je tvořena z tvarovaných, povrchově upravených ocelových plechů. Zadní část konstrukce je tvořena profily, které tvoří úchyt pro připevnění celého nosiče kovovou páskou ke sloupu VO. Čelní stěna je pokryta průhlednou folií, pod kterou se vkládá plakát. Rozměry nosiče: typ A1 (60x85cm), typ A90 (42x90cm).

Cena realizace:

- montáž vč. demontáže 490,- Kč/ks
- výměna plakátu 100,- Kč/ks
- vyřízení povolení 400,- Kč/ks (od 5 ks platí paušální cena 2.000,-)

Plakát dodává zákazník. OK, a.s. neodpovídá za poškození plakátu vlivem povětrnostních podmínek.

Cena podnájmu:

- podnájem horizontu: jednostranný 30,- Kč/ks/den
oboustranný 40,- Kč/ks/den

Nejnižší objem zakázky (podnájem) je 2.000,- Kč

Další informace: OK, a.s. si vyhrazují právo změny cen. Ceny jsou uvedeny bez DPH.

Flex - roční podnájem plochy na sloupech veřejného osvětlení na území města Ostravy. Nabízí reklamu s jednostrannou i oboustrannou aplikací grafiky. Využívá EURO formáty FLEX 80 x 120 cm. Menší formát bude uplatňován v památkové zóně Ostravy.

Tab. 3.3 Ceny ročních podnájmů dle zón (Kč/rok bez DPH)

Kategorizace zón	A	B	C
Jednostranná reklama	9 500	5 500	3 000
Oboustranná reklama	10 800	6 800	4 000
Zdvojená reklama	16 000	9 300	5 100

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ostravských komunikací a.s.

Tab. 3.4 Ceny za realizaci Flex reklamy (bez DPH)

Reklama o rozměru 80x120cm	
3 190 Kč/ks/jednostranná	3 890 Kč/ks/oboustranná
Reklama o rozměru 67/90cm	
2 930 Kč/ks/jednostranná	3 630 Kč/ks/oboustranná

Zdroj: *Vlastní zpracování dle Ostravských komunikací a.s..*

Outbannery - Prezence firem na foliích. Jedná se o impregnovanou textilií upevněnou vertikálně na sloup VO. Tato reklama je určena pro sezónní a časově omezené akce, ale dle přání klienta lze i dlouhodobě.

Tab. 3.5 Ceny měsíčních podnájmů (Kč/měsíc/bez DPH)

Reklamní agentura	1 200
Konečný zákazník	1 450

Zdroj: *Vlastní zpracování dle Ostravských komunikací a.s..*

Tab. 3.6 Ceny za realizaci (Kč/bez DPH)

Výroba	2 000
Montáž (+demontáž)	1 450

Zdroj: *Vlastní zpracování dle Ostravských komunikací a.s..*

3.7 Ekonomické hodnocení veřejného osvětlení

Kapitola 3.8 se zaměří na ekonomickou stránku veřejného osvětlení. Konkrétně na její provozní náklady a na investiční náklady.

3.7.1 Provozní náklady

Provozními náklady zařízení VO jsou všechny náklady vynaložené na výkon správy VO. Můžeme zde zařadit:

- zajištění nepřetržitého poruchového dispečinku a zásahové poruchové služby,
- úhrada spotřebované elektrické energie,
- zajištění údržby,
- zabezpečení periodických revizí a provozních technických dokumentací,
- zpracování a aktualizaci pasportu VO.

Tab. 3.7 Celkový přehled provozních nákladů VO v Ostravě za roky 2009 – 2014, včetně DPH

Rok	Počet SM	Spotřeba elektrické energie/MWh	Náklady elektrické energie/tis. Kč	BÚ/tis. Kč	PÚ/tis. Kč	Celkové náklady/tis. Kč
2009	37 058	19 370	44 934	39 922	7 467	92 323
2010	37 737	19 270	44 336	39 276	11 029	94 641
2011	38 029	19 169	46 447	43 001	8 068	97 516
2012	38 711	19 035	50 166	43 496	6 216	99 878
2013	39 071	18 916	51 257	40 565	3 118	94 940
2014*	39 215	18 800	45 000	45 420	3 388	93 808

Zdroj: Vlastní zpracování dle Generelu 2014. 2014* - předpoklad

Tab. 3.7 shrnuje provozní náklady VO v Ostravě za roky 2009 – 2014. Počet svícených míst se za 5 sledovaných let zvýšil o 2 013, procentuálně vyjádřeno o 5,5 %. Spotřeba elektrické energie by se měla přímo-úměrně zvyšovat s počtem SM, avšak, opak je pravdou. Díky moderním technologiím svítidel, dochází u nových svítidel (LED) k razantnímu snížení spotřeby elektrické energie. Jedná se o desítky MWh ušetřených ročně. Na druhou stranu, i když se snížila celková spotřeba elektrické energie, náklady elektrické

energie vzrostly. Díky růstu ceny elektřiny muselo město v roce 2013 zaplatit za spotřebu o více než 6 milionů Kč více než v roce 2009. Díky tomu muselo město za rok 2013 ušetřit na běžné údržbě a preventivní údržbě. Avšak, pro 2014 plánuje město ve společnosti s OK snížit náklady na elektrickou energii a tím pádem zvýšit výdaje na běžnou a preventivní činnost. Celkové provozní náklady za zmiňované období jsou stabilní a pohybují se mezi 90 – 100 milióny Kč.

Tab. 3.8 Roční náklady na jedno světelné místo v období 2009 - 2014, včetně DPH

Rok	Náklady elektrické energie/Kč	BÚ/Kč	PÚ/Kč	Údržba celkem/Kč	Celkové náklady/Kč
2009	1 213	1 077	201	1 279	2 491
2010	1 175	1 041	292	1 333	2 508
2011	1 221	1 131	212	1 343	2 564
2012	1 296	1 124	161	1 284	2 580
2013	1 312	1 038	80	1 118	2 430
2014*	1 148	1 158	86	1 245	2 392

Zdroj: Vlastní zpracování dle Generelu 2014. 2014* - předpoklad

V Tab. 3.8 můžeme vidět celkové náklady na jedno SM za roky 2009 – 2014. V případě VO se jedná o pravidelný odběr podle každoročně stejného spínacího kalendáře. Tento spínací kalendář čítá cca 4 100 hodin. Meziroční nárůst počtu světelných míst je nahrazován používáním moderních úsporných svítidel a tím je odběr elektrické energie poměrně stabilizován s přihlédnutím k aktuálnímu cenovému vývoji distributora elektrické energie – lze plánovat nezbytné náklady na každý další rok. Celkové náklady na 1 SM se v průběhu posledních let snižují řádově o desetikoruny.

Náklady na zajištění údržby VO

Jedná se o podstatnou a největší část provozních nákladů, která má rozhodující vliv na provozuschopnost a technický stav VO. Měřítka pro optimální výši těchto nákladů v současné době není a tomu také odpovídá, že výdaje na údržbu VO různých měst jsou v rámci republiky mnohdy zcela odlišné. Bohužel, nad skutečnou potřebou zařízení vyhrávají omezené rozpočty měst (obcí).

Náklady na zajištění výkonu správy VO a poruchového dispečinku VO

Výkon správy je předmětem smluvního vztahu mandanta – Magistrát města Ostravy a mandátáře – Ostravské Komunikace a.s., dle stávající smlouvy. MMO stanoví požadavky a úkoly, které správa VO musí zajistit a od toho se odvíjí skutečné náklady této činnosti. Zahrnujeme zde počet pracovníků správy, mzdové a ostatní náklady, provoz samostatného dispečinku VO apod.

3.7.2 Investiční náklady staveb veřejného osvětlení

Tab. 3.9 Přehled nákladů investic VO Ostrava 2006 - 2013

Město	Rok realizace staveb	Financováno z rozpočtu		Celkem investice VO
		magistrátu	ÚMOB	
		tis Kč	tis Kč	tis Kč
Ostrava	2006	56 616	6 959	63 575
	2007	39 055	4 523	43 578
	2008	46 626	5 036	51 662
	2009	48 242	6 072	54 314
	2010	25 395	8 451	33 846
	2011	35 247	3 051	38 298
	2012	37 414	11 212	48 626
	2013	15 826	2 832	18 658

Zdroj: Vlastní zpracování dle Generelu 2014

Z Tab. 3.9 lze jednoznačně vyčíst, že dochází k nedostatečnému růstu investic do VO. Oproti roku 2006, kdy investiční výdaje ze strany magistrátu a městských obvodů na VO byly nejvyšší, se do roku 2013 výdaje snížily skoro 3,5krát. Pokles v řádu skoro desítek miliónů je znatelný.

Rozpočty byly koncipovány, jakoby životnost zařízení VO byla minimálně 50 a více let. Životnost byla vždy 25 let, dnes u bezpaticových stožárů 30 let. Pro odstranění provozování soustav daleko za hranicí života je žádoucí v nejbližších 10 letech rekonstruovat výrazně větší počet SM než 1/30, protože podstatně větší počet SM se již dostal za hranicí životnosti.

Předběžný odhad investičních nákladů rekonstrukce VO

Pro hrubý odhad očekávaných nákladů rekonstrukce VO lze vycházet z průměrného nákladu na 1 SM. Pro získání přesnější kalkulace je vždy vhodné vypracovat studii území, kdy je již přesněji zohledněn charakter území a odhad nákladů je potom přesnější. Statistická analýza již realizovaných staveb z hlediska výpočtu průměrných investičních nákladů na jedno SM prokázala široké rozpětí výsledných cen. Výsledek se pohyboval od 25 tisíc Kč/SM až po 80 tisíc Kč/SM v závislosti na technickém provedení stavby a jejím umístění. Z toho je zřejmé, že každá stavba je specifická a nedá se stanovit jediná hodnota průměrné ceny na rekonstrukci 1 SM. Tuto cenu ovlivňuje velké množství faktorů. Pro kvalifikovaný odhad nákladů připravované rekonstrukce VO je nutný podrobnější rozbor zakázky. Zejména je nutné podle skutečných podmínek stanovit poměry mezi výložníkovými – silničními a sadovými SM, poměry mezi výkopovou rýhou v zeleni a ve zpevněných plochách, množství přechodů komunikací apod. Dále je nutné kalkulovat s počty osazovaných rozvaděčů. Velký vliv má umístění stavby. Jiné náklady jsou u staveb v památkové zóně nebo ochranném památkovém pásmu, jiné v charakteristickém sídlištním celku, jiné zase u silnic vyšších tříd či v nějaké oblasti vilové čtvrti.

4 Zhodnocení, návrhy a doporučení

Závěrečná kapitola se bude zabývat zhodnocením ekonomické stránky Ostravských komunikací jako správce VO, popřípadě města jako vlastníka VO. Pokusíme se srovnat roční náklady na energii a běžnou údržbu ve třech největších městech v České republice – Praha, Brno, Ostrava. Nastíníme doporučení v oblasti příjmů OK z reklam. Dále se podíváme na největší problémy financování VO. I zde se pokusíme navrhnout doporučení. Nemalá část finančních výdajů padne na opravy škod VO způsobené lidmi. Tyto výdaje podrobně rozebereme a zkusíme navrhnout řešení.

Porovnání ročních nákladů na energie a běžnou údržbu v Praze, Brně a Ostravě za rok 2013

Pro srovnání můžeme vidět Tab. 4.1 za rok 2013, která nám ukazuje, jak velké měla výdaje na běžnou údržbu VO a spotřeby elektrické energie 3 největší města v České republice – Praha, Brno, Ostrava.

Tab. 4.1 Roční náklady na energii a běžnou údržbu bez DPH v roce 2013

Město	Počet SM	Spotřeba elektrické energie/MWh	Náklady elektrické energie/tis . Kč	BÚ/tis. Kč	Celkem/tis . Kč	Náklady na 1 SM/Kč
Ostrava	39 215	18 800	37 190	37 537	74 727	1 906
Brno	39 638	16 447	39 412	37 118	76 530	1 931
Praha	138 308	59 800	129 000	139 000	268 000	1 938

Zdroj: Vlastní zpracování dle Generelu 2014

Z tabulky 4.1 lze vyčíst, že Brno i Ostrava měly v roce 2013 srovnatelný počet světelných míst na svém území. Naopak Praha musela v roce 2013 spravovat a udržovat skoro 3,5x více takovýchto míst. Zajímavostí je, že i když Ostrava spotřebovala ve sledovaném roce o více než 2000 MWh elektrické energie, zaplatila za ni méně než v Brně. Rozdíl ve výsledné ceně je o 2 miliony Kč méně. Díky tomu, že má Praha nejvíce SM, tak má i největší spotřebu elektrické energie, tedy i největší náklady. Konkrétně jsou v Praze náklady na elektrickou energii 129 mil. Kč. Abychom zjistili výslednou částku nákladů na 1 SM, musíme sečíst

náklady za spotřebovanou elektrickou energii a běžné úpravy. Tento součet dále vydělit počtem SM v daném městě. Výsledné náklady na 1 SM nám říkají, že nejméně za 1 SM místo platí v Ostravě. Výsledná cena je 1 906 Kč na dané 1 SM. Brno platí za 1 SM 1 931 a Praha nejvíce, konkrétně 1 938 Kč.

Z Tab. 4.1 plyne, že Ostrava jde nejlepší cestou, to znamená, že z porovnávaných 3 měst, má nejnižší náklady na 1 SM. Doporučením by mohlo být, pokusit se dohodnout s distributorem elektrické energie na snížení ceny za MWh. Nebo se pokusit najít jiného distributora elektrické energie.

Příjmy z VO Ostravských komunikací a.s.

Největším příjmem Ostravských komunikací a.s. z VO je reklama na sloupech. Ostravské komunikace platí za pronájem sloupků Statutárnímu městu Ostrava. Avšak, tato činnost se jim vyplácí. Reklamy na sloupcích v podobě letáků, oboustranných bannerů nebo směrovek, vynáší více, než kolik platí za pronájem městu. Tyto údaje jsou bohužel pro společnost citlivé, ale doporučení pro Ostravské komunikace je, dále pokračovat v této činnosti, z které jim plyne zisk.

Běžná, plánovaná údržba VO, Investice do VO

Největším problémem u VO je financování běžné a plánované údržby a investici do VO.

Nejlépe tento problém vystihuje Tab. 3.9, kde lze spatřit nedostatečný přísun peněz ze strany města na investice do VO. Tab. 3.9 dále ukazuje, o kolik za poslední roky tyto investice klesly.

Ostrava se nyní nachází v etapě, kdy ve velkém množství stárne VO velkých sídlištních celků a komunikací budovaných v létech 1965 – 1980. V Ostravě se to konkrétně týká těchto částí – Jih, Poruba, Mariánské hory a Hulváky nebo Slezská Ostrava.

Investiční odbor magistrátu vychází ze strategie při návrhu staveb do plánu rekonstrukcí na každý další rok s tím, že nejprve uvádí stavby, které se nedostaly do rozpočtu předchozího nebo předešlých roků. Tím se bohužel stává, že z aktuálního seznamu staveb pro daný rok (dle životnosti soustav VO), se do plánu příslušného roku stavby nedostanou, protože je nutné nejdříve zrealizovat stavby zpožděné, které se nevešly do předchozích rozpočtů.

Při už prodloužené životnosti zařízení VO na 30 let by bylo nezbytně nutné, za podmínky, že je přesně rovnoměrné rozložené stáří zařízení VO, ročně rekonstruovat 1 307 ks SM. K tomu by muselo být v rozpočtu na rekonstrukci VO cca 85 mil Kč bez DPH. Při současné platné sazbě 21% DPH to znamená skoro 103 mil. Kč. Vlivem nedostatečného objemu rekonstrukcí VO v předešlých letech a tím i velkého množství SM, která dožijí v nejbližším období a většího výskytu havarijních stavů, stojí před majitelem zařízení SMO skutečnost, že v nejbližším období bude nutné posílit investiční položku veřejného osvětlení rozpočtu města tak, aby bylo havarijní zařízení VO a VO za hranici životnosti zrekonstruováno.

Řešení těchto dvou závažných problémů není otázka krátkodobého výhledu. Všechna řešení problémů leží na politicích SMO, potažmo na úřadech městských obvodů. Každoroční nedostatek potřebného objemu peněz na pravidelnou údržbu a investice do zastaralých VO může narušit základní funkce (bezpečnostní a estetickou) této služby. Bohužel, v dnešní době u každé kapitoly městského rozpočtu dochází k nátlaku ze strany různých skupin lidí, aby přiděl právě do jejich kapitoly vzrostl. Toto doporučení, kdy by se z jiné kapitoly rozpočtu odebrala určitá částka a přidala se na správu nebo investice VO, je málo pravděpodobné.

Další možností města, jak snížit náklady na pravidelnou údržbu, je zkusit udělat veřejnou soutěž na správu VO. Existuje velké množství firem a společností, které po České republice dělají správu a údržbu VO. A určitě by se jich mnoho z nich přihlásilo do této soutěže a nabídlo by nižší ceny, pod kterou by tyto úkony dělaly.

Z praxe v minulosti je zřejmé, že správa nad VO musí být na celém území SMO jednotná. Neměla by se dělit do částí (městské obvody), které by správu VO dělaly samostatně. Díky necelistvosti vznikaly na městě problémy ve špatné evidenci VO nebo v navyšování správního aparátu, který správu vykonával.

Škody na sloupcích VO

Mezi největší škody na zařízeních VO patří: dopravní nehody aut, jenž mají za následek poničení sloupků VO, vandalismus ze strany výrostků, krádeže měděných kabelů a ostatní stavební činnost, kdy ze strany dělníků dochází k necitlivosti při vykonávání stavebních prací.

Tab. 4.2 Statistika dopravních nehod, škod, havárií a vandalismu na zařízení VO za období 2010 – 2015, bez DPH

rok	počet nehod	Náklady za opravu zařízení po dopravní nehodě	Náklady na opravu zařízení VO v rámci škod, havárií a vandalismu
2010	68	632 558	1 854 465
2011	87	929 558	2 554 272
2012	65	884 538	3 072 392
2013	91	874 202	2 769 441
2014	86	680 728	3 272 811
2015	80	569 352	2 391 792
celkem	477	4 570 396	15 915 173

Zdroj: Vlastní zpracování dle Ostravských komunikací a.s..

Tab. 4.2 v první části ukazuje počet dopravních nehod na sloupky VO v letech 2010 – 2015 a jejich následné náklady na opravu. Největší počet dopravních nehod se stal v roce 2013, konkrétně 91. Nejméně to naopak bylo o rok dříve – 65 nehod. Největší náklady za opravu zařízení po dopravní nehodě nastaly v roce 2011, kdy bylo potřeba vynaložit 929 558 Kč. V roce 2015 byly náklady za opravu pouze 569 352 Kč, což je za sledované 6 - leté období nejméně. Druhá část Tab. 4.2 vykazuje náklady na opravu zařízení VO v rámci škod, havárií a vandalismu. V roce 2012 a 2014 náklady na opravy přesáhly přes 3 milióny Kč. Nejmenší výdaj na opravy byl naopak v roce 2010. Konkrétně 1 854 465 Kč. Celkem za 6-leté sledované období bylo na škody na zařízeních VO vynaloženo bezmála 16 mil. Kč.

V rámci VO města činí náklady na odstraňování škod a havárií podle evidence správy VO až 12% ročních nákladů na údržbu VO. V zájmu SMO i OK je tyto částky snižovat. Doporučením může být – zamezit krádežím měděných kabelů a to tím, že se začnou nahrazovat chráničky z plastu za pevnější a odolnější materiál. Pomůžou také přísnější zákony

na zloděje, avšak toto je v kompetenci jurisdikce a legislativy ČR. K uhrazení velkých škod po dopravních nehodách je nezbytná spolupráce s Policií ČR. Tato spolupráce by se měla do budoucna rozvíjet. Mělo by se také zamezit byrokratickým překážkám při vyšetřování a následné snaze po viníkovi havárie peníze vymáhat. Naopak v místech, kde dochází nebo může docházet k opakovanému poškození stožárů VO ze strany nerozumného najíždění parkujících vozidel nebo projíždějících vozidel, jsou preventivně instalovány zábrany proti najetí. Všeobecně se podceňuje význam VO a spoléhá se na to, že v době provádění zemních prací bývá VO mimo provoz a neohrožuje pracovníky možností úrazu elektrickým proudem. Správci VO stále chybí účinná ochrana takového poškození rozvodu VO. Veřejné osvětlení je přitom jediným oborem veřejně prospěšných služeb, jehož jakost i provozní stav je předepsán státní technickou normou. Chybí mu však nějaká zákonná ochrana před neoprávněnými zásahy, před následky bezohledné stavební činnosti.

5 Závěr

Veřejné osvětlení je nedílnou součástí běžného života lidí. Základními funkcemi veřejného osvětlení je bezpečnost a estetičnost. Aby tyto základní funkce mohly být naplněny, je potřeba za pomoci finančních prostředků ze strany vlastníka (města) spravovat a udržovat v chodu veřejné osvětlení.

Cílem bakalářské práce bylo za pomoci metody analýzy a komparace časových řad, zhodnotit činnost a hospodaření obce v oblasti veřejného osvětlení. Na základě zhodnocení pak navrhnout případná řešení, která by dále vedla ke zkvalitnění činnosti v této oblasti.

Statutární město Ostrava, jakožto 3. největší město v České republice, vlastní na svém území bezmála 40 tisíc kusů veřejného osvětlení. V roce 1998 rada města rozhodla o převodu movitého majetku veřejného osvětlení trojstranným aktem z městských obvodů na město a do správy Ostravským komunikacím, a.s. Od roku 1999 se o správu a údržbu veřejného osvětlení v městě Ostrava starají Ostravské komunikace, které každoročně na tyto úkony dostávají určitou částku peněz z rozpočtu města.

Ostravské komunikace je společnost, která je 100% vlastněna městem Ostrava. Její náplní není jen správa a údržba veřejného osvětlení, ale také údržba komunikací, mostů dopravního značení či veřejné zeleně.

Z výsledků bakalářské práce bylo zjištěno, že ze strany města dochází k nedostatečnému uvolňování finančních prostředků na běžnou a plánovanou údržbu. Dále byla zjištěna sestupná tendence investičních výdajů. Díky nedostatku financí dochází k tomu, že velká část veřejného osvětlení se každým rokem dostává za hranici své životnosti.

Hlavním doporučením je lepší přerozdělování finančních prostředků z rozpočtu města. Další možností je vypsát soutěž, do které by se přihlášily firmy, jež by správu veřejného osvětlení dělaly s nižšími náklady. Statutární město Ostrava by také mělo zvážit, zda v jejich silách není usilovat o možnost změny distributora elektrické energie nebo aspoň usilovat o novou smlouvu s dosavadním distributorem o snížení ceny za jednotku elektrické energie.

Na závěr je zapotřebí zmínit, že když nedojde do budoucna k navýšení finanční pomoci ze strany města, hrozí velký kolaps už tak mnohdy zastaralého osvětlení.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

HEJDUKOVÁ, Pavlína. *Veřejné finance: teorie a praxe*. Vydání první. V Praze: C.H. Beck, 2015, xii, 252 stran. ISBN 978-80-7400-298-4.

Kolektiv autorů. *Obec: postavení, správa, činnost*. Vyd. 1. Praha: ISV, 1996. ISBN 80-85866-19-6.

PEKOVÁ, Jitka. *Veřejné finance: teorie a praxe v ČR*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. ISBN 978-80-7357-698-1.

REKTOŘÍK, Jaroslav. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2007, 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

REKTOŘÍK, Jaroslav a Jaroslav HLAVÁČ. *Ekonomika a řízení odvětví technické infrastruktury: teoretická část, odvětvová část*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Ekopress, 2012, 209 s. ISBN 978-80-86929-79-8.

Internetové zdroje

O společnosti. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/o-spolecnosti/zakladni-poslani-spolecnosti.html>

Předmět činnosti. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/o-spolecnosti/predmet-cinnosti.html>

Založení společnosti. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/o-spolecnosti/zalozeni-spolecnosti.html>

Statutární a jiné orgány společnosti. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/o-spolecnosti/statutarni-a-jine-organy-spolecnosti.html>

Reklama na veřejném osvětlení. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.okas.cz/hlavni-cinnosti/reklama-na-verejnem-osvetleni.html>

Výroční zpráva 2010. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://okas.cz/userfiles/dokumenty/vz_OK_2010_final.pdf

Výroční zpráva 2011. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.okas.cz/userfiles/dokumenty/vz_ok_2011_EL.pdf

Výroční zpráva 2012. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.okas.cz/userfiles/dokumenty/VZ_2012.pdf

Výroční zpráva 2013. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.okas.cz/userfiles/dokumenty/VZ_2013.pdf

Výroční zpráva 2014. *Ostravské komunikace a.s.* [online]. Ostrava, 2011 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: http://www.okas.cz/userfiles/dokumenty/VZ_2014.pdf

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích. *Zákony pro lidi* [online]. 2000 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Městské obvody. *Ostrava* [online]. 2013 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/mestske-obvody>

Historie města. *Ostrava* [online]. 2012 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/historie-mesta>

Obchodní společnosti. *Ostrava* [online]. 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/cs/o-meste/organizace-a-institute/mestske-organizace/obchodni-spolecnosti>

Město a jeho orgány. *Ostrava* [online]. 2014 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z:
<http://www.ostrava.cz/cs/urad/mesto-a-jeho-organy>

Obce. *Mendelova Univerzita v Brně* [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z:
https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=62930

Členění obcí. *Http://portal.uur.cz/* [online]. 2016 [cit. 2016-05-05]. Dostupné z:
<http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

Správa a údržba osvětlení [online]. [cit. 2016-05-05]. Dostupné z: <http://www.artmetal-cz.com/p%C5%99edn%C3%A1%C5%A1ky/za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD%20vo/Spr%C3%A1va%20a%20%C3%BAdr%C5%BEba%20ve%C5%99ejn%C3%A9ho%20osv%C4%9Btlen%C3%AD.pdf>

Správní členění Statutárního města Ostrava. *Mapový portál Statutárního města Ostravy* [online]. Ostrava [cit. 2016-05-06]. Dostupné z:
http://gisova.ostrava.cz/ostrava/images/mapa_obvody.jpg

Interní zdroje společnosti

Generel veřejného osvětlení Statutárního města Ostravy

Seznam použitých zkratk

BÚ	–	Běžná údržba
CEN	–	Technická komise CEN
ČSN	–	Česká technická norma
EN	–	Evropská norma
MMO	–	Magistrát města Ostravy
Mob	–	Městský obvod
MWh	–	Megawatthodina
PÚ	–	Plánovaná údržba
RVO	–	Rozvaděč veřejného osvětlení
SM	–	Světelné místo
SMO	–	Statutární město Ostrava
TR	–	Technická zpráva
VO	–	Veřejné osvětlení
VŠB – TUO	–	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména §35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB – TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněno v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše)

V Ostravě dne 6. května 2016

.....

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Základní údaje o Ostravských komunikacích

Příloha č. 2 - Správní členění Statutárního města Ostrava

Příloha č. 1 Základní údaje o Ostravských komunikacích

Zřizovatel	Statutární město Ostrava
Typ společnosti	Akciová společnost
Adresa	Novoveská 1266/25 Ostrava, Mariánské Hory, 709 00
Rok založení akciové společnosti	17. prosince 1997
Současná výše základního kapitálu	105 377 646 Kč
Předseda představenstva	Ing. Daniel Lyčka
Místopředseda	Ing. Miloš Novák
Člen představenstva	Ing. Miloš Novák
Předseda dozorčí rady	JUDr. Josef Babka
Místopředseda dozorčí rad	Ing. Vladimír Stuchlý
Členové dozorčí rady	RNDr. Jan Veřmiřovský, Ph.D. Ing. Libor Folwarczny, Ph.D. Ing. Ladislav Šíma Romana Škovronová JUDr. Lukáš Semerák Ing. Hana Kobilíková Vladimír Řezáč
Hlavní činnost	Provádění staveb, jejich změn a odstraňování Koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej Silniční motorová doprava nákladní Silniční motorová doprava osobní Montáž, opravy, revize a zkoušky vyhrazených elektrických zařízení Výroba rozvaděčů nízkého napětí a baterií, kabelů a vodičů Zámečnictví Opravy silničních vozidel Pronájem movitostí a nemovitostí včetně služeb Provoz parkovacích automatů Inženýrská, technická, plánovací a poradenská činnost v oblasti silniční dopravy Inženýrská činnost ve výstavbě Projektová činnost ve výstavbě Údržba veřejné zeleně Úklidové práce vnější – zimní a letní údržba komunikací Správa veřejného osvětlení, kromě příloh zák. č. 455/91 Sb. Technická činnost v dopravě Reklamní činnost a marketing

Zdroj: <http://www.okas.cz/>, vlastní zpracování

Příloha č. 2 Správní členění Statutárního města Ostrava

Zdroj: http://gisova.ostrava.cz/ostrava/images/mapa_obvody.jpg